

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА**

**Факультет іноземних мов
Кафедра англійської мови**

**Роль ІКТ у формуванні лексичної компетентності учнів середньої школи
на уроках англійської мови (на матеріалі онлайн-ресурсів Wordwall,
Bamboozle та BBC learning English)**

**Кваліфікаційна робота
Рівень вищої освіти – другий (магістерський)**

Виконала:

студентка 2 курсу, 612 групи

Косован Валентина Вячеславівна

Керівник:

кандидат педагогічних наук,

доцент **Шибя Альона Василівна**

*До захисту допущено
на засіданні кафедри
протокол №11 від 15 листопада 2023 р.
Зав. кафедрою _____ проф. Єсипенко Н. Г.*

Чернівці – 2023

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів наукових досліджень інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ В. В. Косован
(підпис)

Abstract

КОСОВАН, Валентина. 2023. Роль ІКТ у формуванні лексичної компетентності учнів середньої школи на уроках англійської мови (на матеріалі онлайн-ресурсів Wordwall, Bamboozle та BBC learning English) [Магістерська робота]. – Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. Факультет іноземних мов Кафедра англійської мови. – науковий керівник: к.п.н., доцент Шiba Альона. Чернівці: ЧНУ. 2023. 106 с.

Значення інформаційно-комунікаційних технологій для вивчення іноземної мови безцінне, адже дозволяє активізувати сприйняття, засвоєння нових знань, формування навичок, а як результат – формування та удосконалення лексичної компетентності учнів середньої школи на уроках англійської мови. Таким чином, метою цього дослідження є визначення та дослідження ролі інформаційно-комунікаційних технологій у формуванні лексичної компетентності учнів середньої школи на уроках англійської мови із використанням онлайн-ресурсів для формування лексичної компетентності. Зокрема, основними завданнями роботи є аналіз теоретичних основ формування іншомовної лексичної компетентності учнів середньої школи на уроках англійської мови, висвітлення особливостей уроку англійської мови з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, визначення переваг застосування інформаційно-комунікаційних технологій для формування іншомовної лексичної компетентності, дослідження особливостей формування лексичної компетентності учнів засобами із використанням онлайн-ресурсів, організація та проведення пробного навчання з використанням онлайн-ресурсів Wordwall, Bamboozle та BBC learning English, інтерпретація результатів пробного навчання із використанням онлайн-ресурсів Wordwall, Bamboozle та BBC learning English як засобу формування іншомовної лексичної компетентності. Дослідження складається із трьох частин. Частина 1 включає чотири розділи у яких представлені теоретичні основи формування іншомовної лексичної компетентності учнів середньої школи на уроках англійської мови. У частині 2 представлений огляд ролі інформаційно-комунікаційних технологій у процесі формування іншомовної лексичної компетентності учнів середньої школи. У частині 3 представлено апробацію методики формування іншомовної лексичної компетентності в учнів середньої школи. Роботу завершують загальні висновки дослідження.

Ключові слова: англійська мова, онлайн-ресурс, інформаційно-комунікаційні технології, пробне навчання, лексична компетентність.

Abstract

Kosovan, Valentyna. 2023. The role of ICT in the formation of secondary school students' lexical competence in English language lessons (based on online resources Wordwall, Bamboozle and BBC learning English). [Master's Thesis] - Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University. Faculty of Foreign Languages. Department of English. – Supervisor: Assoc. Prof. Aliona Shyba, PhD. Chernivtsi: ChNU. 2023. 106 p.

The importance of information and communication technologies for learning a foreign language is invaluable, as it allows to intensify the perception, assimilation of new knowledge, formation of skills, and as a result - the formation and improvement of secondary school students' lexical competence in English language lessons. Thus, the aim of this study is to identify and investigate the role of information and communication technologies in the formation of secondary school students' lexical competence in English language lessons using online resources for the formation of lexical competence. In particular, the main tasks of the study are to analyse the theoretical foundations of secondary school students' foreign language lexical competence formation in English lessons, to highlight the peculiarities of the English lesson using information and communication technologies, to determine the advantages of using information and communication technologies to develop foreign language lexical competence, to study the peculiarities of developing students' lexical competence using online resources, to organise and conduct trial teaching using online resources Wordwall, Bamboozle and BBC learning English, to interpret the results of the study. The study consists of three parts. Part 1 consists of four chapters presenting the theoretical foundations of secondary school students' foreign language lexical competence formation in English language classes. Part 2 provides an overview of the role of information and communication technologies in the process of developing secondary school students' foreign language lexical competence. Section 3 presents the testing of the methodology for developing secondary school students' foreign language lexical competence. The paper concludes with the general conclusions of the study.

Key words: English, online resource, information and communication technologies, trial teaching, lexical competence.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	8
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	12
1.0 Вступні зауваження	12
1.1. Іншомовна лексична компетентність учнів середньої школи та її складові.....	12
1.2. Етапи формування іншомовної лексичної компетентності учнів середньої школи.....	17
1.3. Психологічні основи навчання іноземної мови учнів середньої школи.....	22
1.4 Традиційні методи формування іншомовної лексичної компетентності учнів середньої школи.....	26
Висновки до розділу 1.....	33
РОЗДІЛ 2. РОЛЬ ІКТ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ.....	35
2.0 Вступні зауваження.....	35
2.1 Особливості уроку англійської мови з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.....	35
2.2 Переваги застосування інформаційно-комунікаційних технологій для формування іншомовної лексичної компетентності.....	41
2.3. Особливості формування лексичної компетентності учнів за допомогою онлайн-ресурсів.....	45
2.3.1. Wordwall.....	47
2.3.2. Bamboozle.....	49
2.3.3. BBC learning English.....	50
Висновки до розділу 2.....	52

РОЗДІЛ 3. АПРОБАЦІЯ МЕТОДИКИ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В УЧНІВ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ.....	54
3.0 Вступні зауваження	54
3.1. Організація та проведення пробного навчання з використанням онлайн-ресурсів Wordwall, Bamboozle та BBC learning English.....	54
3.2. Інтерпретація результатів пробного навчання із використанням онлайн-ресурсів Wordwall, Bamboozle та BBC learning English як засобу формування іншомовної лексичної компетентності.....	66
Висновки до розділу 3.....	83
ВИСНОВКИ.....	85
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	88
ДОДАТКИ.....	96

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ЗЗО – заклад загальної середньої освіти

ІКТ – інформаційно-комунікаційні технології

ІКЗ – інформаційно-комунікаційні засоби

ІТЗ – інформаційно-технічні засоби

ЛК – лексична компетентність

ЛО – лексична одиниця

МО – мовна одиниця

ВСТУП

Тема дослідження – «Роль ІКТ у формуванні лексичної компетентності учнів середньої школи на уроках англійської мови (на матеріалі онлайн-ресурсів Wordwall, Bamboozle та BBC learning English)».

Інформаційно-комунікаційні технології є одними з можливих шляхів вирішення завдання модернізації освіти. Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітній простір нашої держави та створення єдиного інформаційно-освітнього середовища є одним із пріоритетних напрямків сучасної державної політики. Використання інформаційно-комунікаційних технологій дає змогу досягти цілей комунікативно орієнтованого навчання англійської мови. Такий підхід дає змогу стимулювати когнітивні процеси здобувачів освіти, оскільки вони беруть активну участь у навчальному процесі, висловлюючи власну думку, свої почуття та використовуючи власний досвід. Завдяки такому підходу учні стають активними учасниками навчальної діяльності, яка імітує або створює реальні чи реалістичні ситуації. З огляду на це, вважаємо, що **актуальність** дослідження полягає в тому, що за інформаційно-комунікаційними технологіями в іноземній мові майбутнє. Їх значення для вивчення іноземної мови безцінне, адже дозволяє активізувати сприйняття, засвоєння нових знань, формування навичок, а як результат – формування та удосконалення лексичної компетентності учнів середньої школи на уроках англійської мови.

Мета дослідження полягає у визначенні та дослідженні ролі інформаційно-комунікаційних технологій у формуванні лексичної компетентності учнів середньої школи на уроках англійської мови із використанням онлайн-ресурсів для формування лексичної компетентності. Відповідно до визначеної мети впливають завдання дослідження:

1. Здійснити аналіз теоретичних основ формування іншомовної лексичної компетентності учнів середньої школи на уроках англійської мови.

2. Висвітлити особливості уроку англійської мови з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

3. Визначити переваги застосування інформаційно-комунікаційних технологій для формування іншомовної лексичної компетентності.

4. Дослідити особливості формування лексичної компетентності учнів засобами із використанням онлайн-ресурсів.

5. Організувати та провести пробне навчання з використанням онлайн-ресурсів Wordwall, Bamboozle та BBC learning English.

6. Надати інтерпретацію результатів пробного навчання із використанням онлайн-ресурсів Wordwall, Bamboozle та BBC learning English як засобу формування іншомовної лексичної.

Об'єкт дослідження – процес формування іншомовної лексичної компетентності учнів середньої школи.

Предмет дослідження – формування іншомовної лексичної компетентності учнів середньої школи засобами онлайн-ресурсів Wordwall, Bamboozle та BBC learning English.

Матеріалом дослідження слугували наукові статі, публікації із періодичних видань, збірників, матеріали наукових конференцій, підручники, посібники, книжкові видання. Зокрема, Л. Дрозд [13], О. Іванова [14], О. Мельник [29; 30], Л. Яковлева [54], І. Кравченко [22], Ю. Литовченко [26], І. Плахотник [41], О. Черкас [52], Т. Глущенко [10] досліджували використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках іноземної мови. І. Поліщук [42] розробляв тему інформаційно-комунікаційних технологій на уроках англійської мови як засіб формування лексичної компетентності учнів. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках іноземних мов здійснювались І. Веремейчик [8], О. Мельник [29]. Інформаційно-комунікаційні технології у викладанні лексики англійської мови в початковій школі досліджено А. Квіткою [17]. Розвиток лексичної компетентності на уроках

англійської мови з використанням інформаційно-комунікаційних технологій вивчала О. Перцева [38].

Методи дослідження включають низку загальнонаукових методів, які сприяли теоретичному здійсненню дослідження. Зокрема, у першому розділі роботи було використано метод аналізу даних щодо теоретичних основ формування іншомовної лексичної компетентності учнів середньої школи на уроках англійської мови. Другий практичний розділ будувався на основі методів аналізу та синтезу даних щодо роль інформаційно-комунікаційних технологій у процесі формування іншомовної лексичної компетентності учнів середньої школи. Третій розділ зосереджений на апробації методики формування іншомовної лексичної компетентності в учнів середньої школи, яка передбачала застосування таких методів, як спостереження, пробне навчання.

Наукова новизна проведеного дослідження полягає в тому, що під час його здійснення вперше здійснено аналіз значення таких онлайн-ресурсів як Wordwall, Bamboozle та BBC learning English у формуванні іншомовної лексичної компетентності.

Теоретична значущість дослідження полягає у подальшому дослідженні ролі інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема онлайн-ресурсів як Wordwall, Bamboozle та BBC learning English, у формуванні лексичної компетентності учнів середньої школи.

Практичне значення дослідження полягає у використанні здійснених результатів роботи для подальшого аналізу ролі інформаційно-комунікаційних технологій у формуванні лексичної компетентності учнів середньої школи на уроках англійської мови. Отримані результати дослідження можуть бути використанні в галузях загального та зіставного мовознавства, комунікативної лінгвістики, прагмалінгвістики та лінгвокультурології, для написання студентських наукових робіт. Апробовані результати – у практичній діяльності вчителів іноземної мови.

Особистий внесок полягає у розкритті особливостей використання онлайн-ресурсів для навчання англійської мови здобувачів освіти середньої школи: Wordwall, Bamboozle та BBC learning English.

Апробація роботи. Результати дослідження було висвітлено на сторінках збірника наукових статей студентів, магістрантів та молодих науковців «Магістерські студії», зокрема, опубліковано статтю на тему: «Роль ІКТ у формуванні лексичної компетентності учнів середньої школи на уроках англійської мови (на матеріалі онлайн-ресурсів Wordwall, Bamboozle та BBC learning English)»; під час студентської наукової конференції Чернівецького національного університету (25-27 квітня 2023) презентовано тези на тему: «Значення ІКТ у розвитку лексичної компетентності здобувачів освіти».

Структура роботи. Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

1.0 Вступні зауваження

Розділ присвячено висвітленню теоретичних основ формування іншомовної ЛК учнів середньої школи на уроках англійської мови.

У межах першого розділу нами розглянуто особливості іншомовної ЛК учнів середньої школи та досліджено її складові. Також було проаналізовано етапи формування іншомовної ЛК учнів середньої школи. Нами дослідження психологічні особливості навчання іноземної мови учнів середньої школи, які мають значний вплив на формування іншомовної лексичної компетентності. Також у межах першого розділу проаналізовано методи формування іншомовної ЛК учнів середньої школи.

1.1. Іншомовна лексична компетентність учнів середньої школи та її складові

Вивчення іноземної мови в загальноосвітніх школах передбачає, перш за все, оволодіння словниковим запасом іноземної мови на належному рівні. Тому однією з цілей навчання іноземної мови є формування іншомовної ЛК, яка є важливою передумовою оволодіння іншомовною комунікативною компетентністю. Поняття компетентності є фундаментальним поняттям в освіті, а підхід до компетентності є фундаментальним підходом у навчанні загалом і у викладанні іноземної мови зокрема. Сучасна методика навчання іноземної мови приділяє цьому підходу особливу увагу, оскільки вона спрямована на формування та набуття навичок і вмінь навчання іноземної мови.

Дослідження такого вченого як О. Бігіч [5] дозволили створити підґрунтя з тематики дослідження. До питання формування ЛК зверталися О. Ніколаєва [31], а П. Бабинська [1] провела порівняльний аналіз методичних підходів до навчання лексики. Огляд науково-методичних джерел з проблеми формування навичок іншомовного спілкування та лексичних навичок здійснювали В. Бухбіндер [7], Ю. Гнаткевич [11], Г. Китайгородська [18], О. Тарнопольський [49], Є. Мірошниченко [31], І. Баценко [3], В. Боршовецька [6], Р. Елліс [42], І. Нейшн [32] та ін. показує, що ця тема займає провідне місце в методичній науці.

Вважаємо за необхідне надати загальну характеристику іншомовної ЛК та її трактування вітчизняними та зарубіжними науковцями.

Д. Марконі трактує лексичну компетентність як складову загальної семантичної компетентності, яка є основою розуміння мови тими, хто говорить, читає чи слухає [66].

У Загальноєвропейських рекомендаціях із мовної освіти лексичну компетентність визначають як знання та вміння користуватися словниковим запасом певної мови.

У працях С. Смоліної це поняття трактується як «здатність людини до коректного оформлення своїх висловлювань і розуміння мовлення інших, яке базується на складній і динамічній взаємодії відповідних навичок, знань та лексичної усвідомленості» [49, с. 16-23].

ЛК входить до структури мовної компетентності, яка є складовою іншомовної комунікативної компетентності. Оволодіння іноземною мовою неможливе без лексичних навичок. У методичній літературі за формулюванням О. Овчарук лексичне вміння визначається як «автоматизована дія вибору лексичного елемента відповідно до ідеї та правильного його поєднання з іншими елементами в продуктивній мові, а також автоматизації сприйняття та асоціації зі значенням у рецептивній мові» [19, с. 78].

Під час вивчення іноземної мови в середній школі збагачується тематика навчального матеріалу, яка включає різні галузі знань, які поглиблюють

словниковий запас учнів, готують їх до життєвих ситуацій, наближають до умов реального життя спілкування.

Таким чином, у процесі формування ЛК закладається основа практичного оволодіння іноземною мовою та використання її тими, хто вивчає іноземну мову в необхідному обсязі. Вивчення іноземної мови в середній школі передбачає оволодіння змістом різноманітних тем у процесі опрацювання та засвоєння навчального матеріалу, що охоплює різні сфери життя суспільства та особистості. Здобувачі освіти підготовлені до спілкування іноземною мовою в життєвих ситуаціях, а саме в умовах реального життя (в контексті приватного життя, сімейного життя, шопінгу, місцевої географії, роботи тощо). З цього, як бачимо, випливає, що у процесі формування ЛК з іноземної мови професійна діяльність учителя має бути спрямована на розробку форм, методів і вправ для формування лексичних умінь, виходячи з особливостей етапів формування цих умінь. Запорукою забезпечення ефективності процесу є стабільність лексичних навичок, їх автоматизація, стабільність, гнучкість і поступовість формування.

Під навичкою науковці, які присвятили цим питанням свої дослідження: А. Крутецький [24], Я. Павліщева [37], А. Петровський [39] розуміють автоматизовані компоненти свідомо виконуваної діяльності, які формуються через практику та навчання, тобто одиницю навичку. Навички, у свою чергу, розглядаються як «свідома діяльність, заснована на системі несвідомо функціонуючих дій». Звідси випливає, що за процесом знань слідує навички, а за ними – вміння.

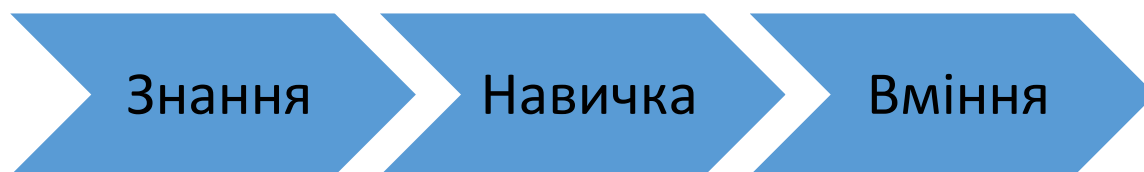

Рис. 1.1. Послідовність формування ЛК [19, с. 57].

Володіння лексичною одиницею передбачає здатність учня її сприймати й активно використовувати, що зумовлює тісний взаємозв'язок між рецептивними й експресивними лексичними навичками.

Добре знання лексичних одиниць та вміння ними користуватися забезпечують формування та формулювання думок іноземною мовою. Це вирішує комплекс комунікативних завдань.

Перелічені вище науковці [24; 37; 39] до складу найважливіших лексичних навичок відносять:

а) уміння використовувати лексичні одиниці в усіх їхніх характерних формах і функціях;

б) здатність утворювати раніше не зустрічалися в мовному досвіді слова і лексичні сполучення;

в) уміння залежно від ситуації виділяти лексичну одиницю з кількох близьких протилежностей.

Допоміжні лексичні вміння включають:

а) уміння свідомо використовувати лексичні знання: усвідомлення вживання лексичних «правил» у їх розгорнутому або фрагментованому вигляді; різноманітні свідомі порівняння з рідною мовою; згадування позитивного досвіду під час використання слів у зв'язку з іншими (усвідомлена аналогія); згадка про негативний досвід у вживанні та відмінюванні слів; формування внутрішнього образу слова в голові та поєднання лексичної одиниці з іншими; використання знань про норми словотворення для самостійного словотворення;

б) уміння створювати категоріальні поняття словникового рівня;

в) уміння використовувати лексичні перифрази (уміння використовувати обмежений мовний матеріал для вираження думок);

г) здатність швидко запам'ятовувати слова (на основі семантико-асоціативних зв'язків слів) [19, с. 163].

ЛК як система включає 5 компонентів (рис. 1.2).

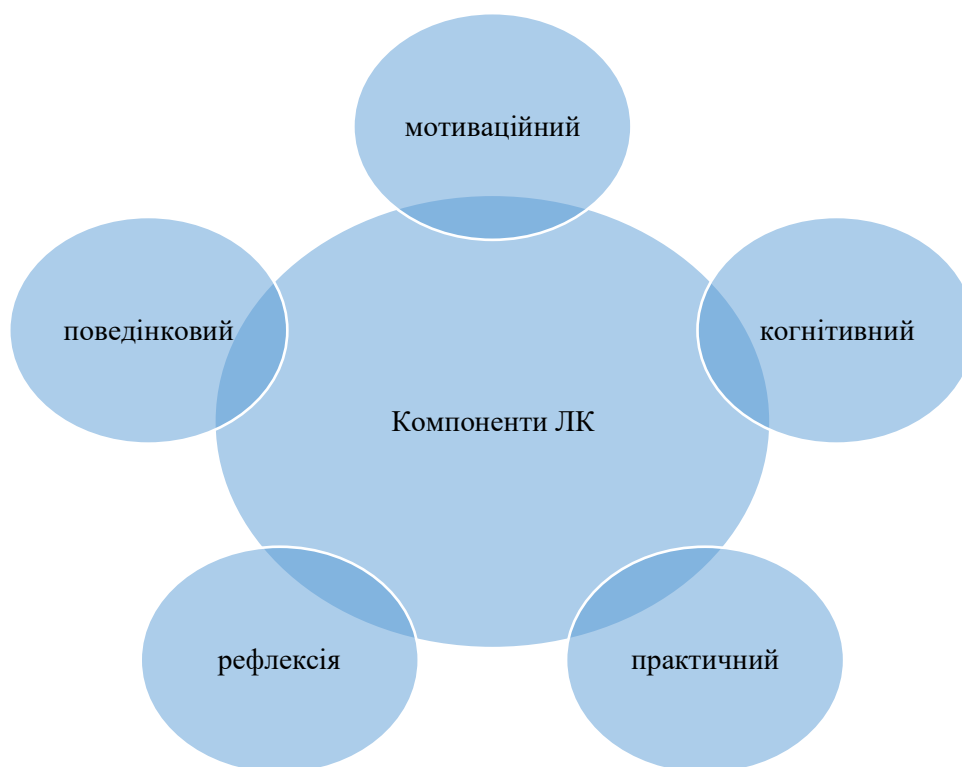

Рис. 1.2. Основні компоненти ЛК [19]

Мотиваційний компонент визначає цілі та мотиви вивчення лексики, стимулює активність учнів у вивченні іноземної мови. Когнітивний або пізнавальний компонент відповідає за вже сформовані знання про лексичні одиниці та активність у їх подальшому практичному застосуванні. Практична частина передає вміння використовувати та сприймати лексичні одиниці в процесі спілкування. Рефлексивний компонент пропонує проаналізувати рівень знань і правильне застосування вивчених лексичних одиниць у мові. Вміння ефективно працювати з лексичними одиницями є ключовим компонентом ЛК. Для формування такої компетентності існують дві важливі педагогічні умови. Перша умова полягає в організації процесу, тоді як друга умова передбачає засвоєння лексичних одиниць, розвиток навичок комбінованого вживання слів та їх семантичної інформації в різних мовленнєвих ситуаціях [5].

У результаті формування ЛК здобувачі освіти повинні продемонструвати такі вміння:

- виділяти тему мови та систематизувати лексичні одиниці навколо неї;
- виконувати лексичну самокорекцію;
- виражати ту саму думку різними лексичними засобами (лексична гнучкість);
- відгадувати значення незнайомих слів за їх частинами;
- досягати виразності мовлення шляхом добору спеціальних лексичних одиниць;
- реконструювати ментальний (когнітивний) образ слова в природну мовну форму;
- різними способами вирішувати проблему нестачі лексичних одиниць;
- свідомо наслідувати звучання іншомовного слова;
- швидко знаходити слова в розумовому лексиконі [12].

Наявність зазначених показників у сукупності свідчить про достатньо високий рівень формування ЛК, що забезпечує осмисленість висловлювання.

Отже, в результаті аналізування наукових досліджень, пов'язаних із формуванням ЛК, стало зрозуміло, що ця компетентність включає не лише лексичні знання, але й вміння та навички їх застосування у різних контекстах. Крім того, важливо використовувати стратегії засвоєння лексичного матеріалу, щоб ефективно формувати цю компетентність.

Завдання вчителя – розширити та поглибити лексичні знання, удосконалити лексичні навички та вміння учнів, допомогти учням оволодіти різними стратегіями, які сприяють ефективному засвоєнню словникового запасу.

1.2. Етапи формування іншомовної лексичної компетентності учнів середньої школи

У рамках освітньої реформи та пошуку шляхів оптимізації навчального процесу перед закладами освіти постало завдання створити ефективну методику

формування іншомовних комунікативних навичок у здобувачів освіти. Невід’ємною складовою комунікативної компетентності є ЛК, без набуття якої неможливе повноцінне спілкування.

Процес вивчення лексики іноземної мови коливається від засвоєння словникового запасу та формуванню первинних навичок до розвитку вторинних (мовленнєвих) навичок шляхом формування лексичних навичок – умінь використовувати лексику разом з іншим матеріалом. Різні науковці дійшли висновку, що навчання іншомовної лексики має кілька фаз: семантизація та первинне закріплення, формування та покращення навичок. З огляду на потребу використання інтерактивних методів навчання, процес формування ЛК учнів загальноосвітніх навчальних закладів доцільно поділити на три етапи (рис. 1.3).

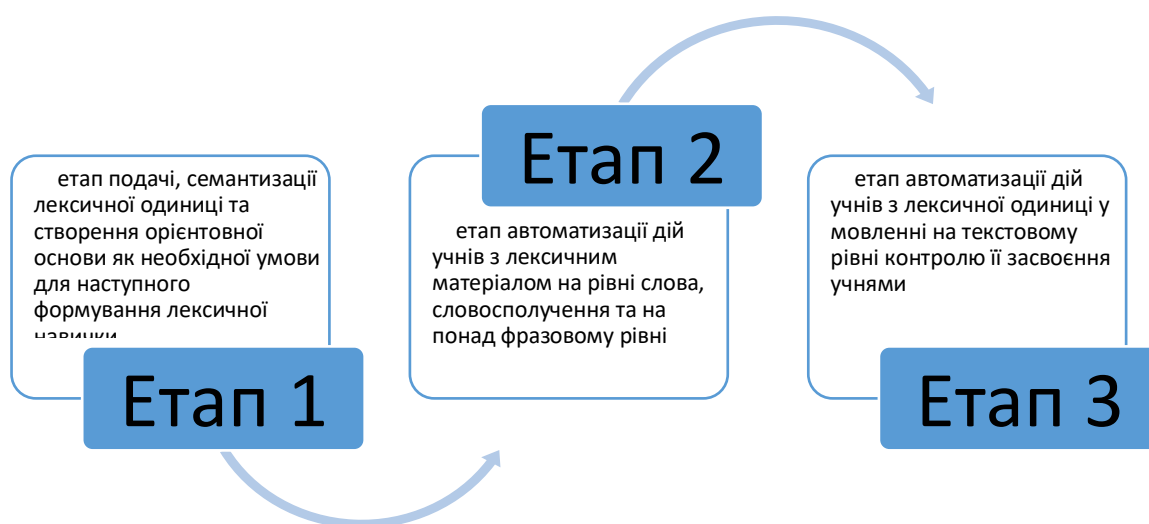

Рис. 1.3. Етапи формування ЛК [40]

Охарактеризуємо кожен із них.

Перший етап формування ЛК полягає в рецептивному засвоєнні лексичного матеріалу. Учні взаємодіють з іншомовною лексикою під час претекстової діяльності, що дозволяє уникнути труднощів у розумінні підтексту предметів. Цей етап передбачає інтерактивну взаємодію між учнями та іншомовною лексикою.

Відзначаємо, що під час першого етапу, відбувається підготовка до читання тексту. Другий та третій етапи є фазами репродуктивного та продуктивного засвоєння іншомовної лексики, тому під час текстової та післятекстової мовної діяльності учні взаємодіють як з текстом, так і один з одним або з учителем. Застосування інтерактивних методів навчання дає змогу задіяти всі механізми педагогічного пізнання, такі як сприйняття – засвоєння, що допомагають учням зрозуміти і сприйняти навчальний матеріал, засвоєння - відтворення, яке глибоко засвоюється з метою поглиблення знань та творчого практичного застосування. Кожен з цих етапів вимагає використання інтерактивних методів навчання з метою підвищення якості засвоєння навчального матеріалу, стимулювання пізнавальної активності та навичок самостійного здобування нових знань учнями.

Для успішного освоєння нової лексики науковці виділяють три основні етапи формування лексичних навичок [2]:

1) Етап ознайомлення з новою лексичною одиницею;

Формування ЛК, як і формування самих лексичних навичок, починається зі збору спостережень за функціонуванням слів у різних контекстах (звуковому та графічному).

2) Етап повторення і тренування слова у вправах, або за етап автоматизації дій учнів з новими лексичними одиницями, де розрізняють:

а) автоматизацію на рівні словоформи;

б) автоматизацію мовлення на понадфразовому рівні.

На цій стадії учні роблять початкові висновки про іншомовне слово, надають семантичну характеристику його основи. Це дозволяє учням перейти до наступного етапу формування ЛК – рефлексивного знання слова [53].

3) Етап вживання слів у різних, не типових для попередніх етапів ситуаціях.

Третій рівень формування ЛК стосується теоретичних знань про лексичну систему мови [49, с. 16-27].

Останній етап розвитку лексичної грамотності (інколи четвертий етап) пов'язаний із швидким розпізнаванням слів у текстах різної модальності та використанням одиниць активного лексичного мінімуму для вирішення різноманітних комунікативних завдань. Цей рівень володіння стосується виконання практичних дій з іншомовним словом [53].

Далі відбувається удосконалення мовних навичок і як результат – вживання нових лексичних одиниць у говорінні, письмі та аудіюванні, а також контекстуальне розуміння нових лексичних одиниць при читанні та аудіюванні [2].

У процесі формування лексичної навички С. Шатіловим, Т. Шкуратюк виділяє три послідовні етапи (рис. 1. 4).

Опишемо кожен із цих етапів докладніше.

1. Орієнтовно-підготовчий. Етап впровадження, семантизації нового слова та його первинного відтворення. На цьому етапі важливо створити якомога більше логічних і асоціативних зв'язків між новим словом і попередніми знаннями і мовним досвідом учнів. Це дає змогу вводити нові лексичні одиниці у вже сформовані семантичні структури і тим самим швидше виробляти нові стереотипи.

2. Стереотипно-ситуаційний. Фаза ситуативного навчання і створення міцних лексичних зв'язків у заданих межах в однакових мовних ситуаціях. На цьому етапі автоматизуються постійні частини мовного акту. Неодмінною частиною етапу є рефлексивний компонент діяльності, завдяки якому усвідомлено формується автоматизм.

3. Рівень змінної ситуації. Фаза створення динамічних лексичних зв'язків, тобто вивчення нових сполучень знайомих лексичних одиниць у різних контекстах у заданих межах. Метою цього етапу є подальший розвиток автоматизму та гнучкості навичок [50].

Рис. 1.4. Етапи формування лексичної навички за С. Шатіловим, Т. Шкуратюк [53]

Отже, як бачимо, у процесі формування ЛК з іноземної мови професійна діяльність учителя повинна бути спрямована на розробку форм, методів і вправ для формування лексичних умінь, виходячи з особливостей етапів формування цих умінь. Запорукою забезпечення ефективності процесу є стійкість лексичних навичок, їх автоматизація, стабільність, гнучкість і поступовість формування. До основних етапів формування іншомовної ЛК учнів загальноосвітньої школи належать: етап презентації, семантизації ЛО та створення орієнтовної основи як необхідної умови для подальшого формування лексичних навичок, етап автоматизація дій учнів з лексичним матеріалом на Рівні слів, словосполучень і

словосполучень вище, етап автоматизації дій учнів з лексичної одиниці в мовленні на текстовому рівні контроль їх засвоєння учнями.

1.3. Психологічні основи навчання іноземної мови учнів середньої школи

Щоб досягти успішних результатів у навчанні іншомовного спілкування, слід розуміти причини помилок, які трапляються в практиці викладання англійської мови. Як правило, причина полягає в тому, що при вивченні іноземної мови ігноруються психологічні механізми когнітивних процесів. Наприклад, учні вивчають слова англійською мовою і запам'ятовують їх як переклад слів, які вони знають рідною мовою, або вони спочатку формулюють вислів рідною мовою, а потім перекладають його на іноземну, намагаючись застосувати граматичні правила [28].

Сучасна наука розрізняє сенсорний (розуміння того, що говорить партнер) і моторний (вимова звуків мови) механізми мови. Зазвичай ці дві форми тісно пов'язані, але відрізняються механізмами реалізації своїх основних функцій. Важливо, що управління сенсорною і моторною мовою здійснюється різними ділянками мозку.

Мислення іноземною мовою базується на нервово-мозкових механізмах, деякі з яких частково збігаються з мисленням рідною мовою, а інші є специфічними. Під впливом словесного подразника нервове збудження в корі півкуль відбувається за вказаним вище шляхом, а при називанні іншомовним словом предмета, що сприймається або уявляється – у зворотному напрямку. Це характерно для тих випадків, коли іноземна мова безпосередньо пов'язана з мисленням. У тих же випадках при вивченні іноземної мови (тобто через переклад на рідну мову) процеси називання і розуміння слова характеризуються значною зміною перебігу нервового збудження: при називанні предмета

іншомовним словом характеризуються значною зміною перебігу нервового збудження. слова, при сприйнятті і розумінні одного іноземного слова нервове збудження триває значно довше, тому нервові механізми ускладнюються і істотно змінюються [27, с. 9].

За поглядами О. Лозової, фізіологічні основи оволодіння іноземною мовою іноді трактуються неправильно, а саме при припущенні повної ідентифікації другої сигнальної системи зі словами. У таких випадках передбачається, що на початку вивчення іноземної мови в учнів спочатку формується трискладовий зв'язок: іншомовне слово – рідне слово – предмет, а потім цей зв'язок стає двоскладним: іншомовне слово – предмет. Таке трактування нейрофізіологічних механізмів засвоєння іноземної мови повністю ігнорує діяльність другої сигнальної системи і є неприйнятним. Свідченням неприпустимості такого тлумачення може бути те, що фізіологічні процеси починаються з другої сигнальної системи (слова), тоді як друга сигнальна система фактично працює на базі першої, в результаті ми бачимо, що нервове збудження, викликане впливом зовнішнього подразника, спочатку виникає в першій сигнальній системі [27, с. 10].

Оволодіння іноземною мовою передбачає формування особливого динамічного стереотипу в корі великих півкуль головного мозку. Цей стереотип схожий за функціонуванням і водночас відрізняється від динамічного стереотипу, що лежить в основі володіння рідною мовою. Існує чимало доказів того, що незалежно від того, якою кількістю різних мов володіє людина, кожна з цих мов має свій особливий стереотип. Відомо також те, що іншомовний динамічний стереотип формується набагато швидше і характеризується більшою міцністю, коли людина вивчає іноземну мову не на основі рідної мови, не через посередництво рідної мови, а без допомоги рідної мови (без перекладу). Іншомовний динамічний стереотип працює набагато краще, якщо його формування відбувається не на основі і не в поєднанні з динамічним стереотипом рідної мови, а незалежно від нього. Відтак, дітям, які оволодівши іноземною

мовою на практиці в дитинстві, досить легко вдається вільно мислити двома різними мовами. Проте, переклад у таких дітей викликає інколи труднощі та вимагає додаткових зусиль [27].

З точки зору нейропсихології для оволодіння будь-якою з мов необхідна наявність особливих нервових механізмів у корі великих півкуль головного мозку. Що б людина не робила, її мозок завжди працює як єдине ціле: чуємо ми чужу мову чи говоримо, читаємо чи пишемо самі, наш мозок працює як одне ціле. Але в цій цілісній роботі мозку можна спостерігати щось на зразок розподілу праці: одні ділянки кори головного мозку виконують одні підфункції, інші мають інші підфункції. На підставі сказаного стає зрозумілим, чому учні в школі часто відчують великі труднощі в оволодінні іноземною мовою [27, с. 11].

Якщо звернутися до висновків, які зробили психолінгвісти на основі багатьох досліджень природи мовленнєвої діяльності, то можна відзначити, що будь-які спроби говорити «усвідомлено» іноземною мовою суперечать основам мовленнєвого процесу, яким є автоматичне вираження – це потік думки. Це означає, що немає часу на граматичний аналіз природної мови. Природне мовлення в будь-якій мові є несвідомим процесом, тобто воно не може супроводжуватися граматичним розбором. Ми автоматично розмовляємо рідною мовою та висловлюємо свої емоції словами на підсвідомому рівні [46].

Сучасні психолінгвісти доводять, що механізми набуття навичок мовлення рідною та іноземною мовами багато в чому схожі. Пам'ять зберігає образи та почуття як первинні джерела інформації, тоді як слова завжди є похідними. Тож ми мислимо не словами, а картинками. Слово – звуковий образ. Механізм утворення звукових образів та асоціацій в англійській мові такий самий, як і в українській, тобто через відчуття, які передають сприйняття. У процесі життєвого досвіду звукові образи накладаються на психічні образи. Багаторазове повторення такого накладання дає змогу формувати стійкі асоціативні звукові

образи. Таким чином формуються автоматичні навички оволодіння будь-якою мовою [48].

Заслуговують на увагу останні наукові досягнення неврологів у галузі вивчення особливостей функціонування мозку. Встановлено, що у дорослої людини, яка володіє іноземною мовою і вільно нею розмовляє, формується другий самостійний центр цієї мови, який контролює мовлення. За словами ж А. Зільбермана, коли здобувачі освіти намагаються додати англійські слова та фрази до словника рідної мови (тобто ядра рідної мови), основною перешкодою є переклад на рідну мову [28].

Організуючи процес навчання іноземної мови, слід враховувати такі нейропсихологічні концепції:

1. Кожна людина мислить не рідною мовою, а кодовою мовою уявлень та асоціацій, яка безпосередньо пов'язана з рідною мовою. Це створює ілюзію, що ми думаємо рідною мовою.

2. Слово – це звуковий образ, який використовується для висловлення того, що ми бачимо, думаємо чи відчуваємо.

3. Ми говоримо автоматично, тобто на несвідомому рівні. Наш мозок здійснює розумовий процес, але мова (словесне вираження думок) відбувається автоматично, без свідомих зусиль.

4. Для формування необхідних навичок автоматизму під час мовлення іноземною мовою слід забезпечувати багаторазове повторення та «прогривання» («проживання») мовленнєвих зразків через різноманітні ситуації, які стають досвідом учня, створюючи необхідні для цього асоціативні зв'язки.

5. У людини для кожної мови в корі головного мозку формується самостійний мовний центр.

6. Під час вивчення іноземної мови основною перешкодою для набуття навичок автоматичного мовлення є використання рідної мови [16; 28].

Отже, знання психофізіологічних процесів, що відбуваються під час вивчення англійської мови, дає змогу відповісти на практично важливі питання.

З цього можна зробити висновок, що питання психологічних особливостей та визначення видів труднощів, з якими стикаються учні під час вивчення англійської мови, є досить актуальним. Адже ефективність навчання учнів іншомовному спілкуванню значною мірою залежить від знання та врахування вчителем психологічної сутності англійської мови, закономірностей когнітивних процесів.

1.4 Традиційні методи формування іншомовної лексичної компетентності учнів середньої школи

Вивчення у середній школі іноземної мови передбачає не лише вивчення певної кількості слів. Одним із навчальних завдань, у контексті вивчення мови є формування іншомовної ЛК, яка є важливою передумовою оволодіння іншомовною комунікативною компетентністю. ЛК – це здатність людини правильно формувати свої висловлювання та розуміти мову інших на основі складної та динамічної взаємодії відповідних навичок, знань та лексичного усвідомлення. Отже, ЛК включає лексичні навички, знання та загальну мовну обізнаність або вміння (мовну обізнаність) використовувати їх у всіх видах мовної діяльності. Розглянемо компоненти формування ЛК детальніше.

Лексичні навички – це вміння інтуїтивно правильно розуміти та правильно використовувати іншомовну лексику, засновану на мовно-лексичних зв'язках між слуховою, моторною та графічною формами слова та його значенням, а також на зв'язках між словами іноземної мови.

Лексична одиниця (ЛО) – це одиниця засвоєння лексичного матеріалу, яка може складатися не лише з окремого слова, але й зі стійкого сполучення слів чи навіть з готового речення, що не зазнає змін під час мовлення. Необхідно уникати плагіату та користуватися власними словами при використанні інформації з чужих джерел.

Сучасні методичні дослідження вказують на потенціал нових освітніх технологій і методів, які необхідно інтегрувати в навчальний процес з точки зору комунікативних методів навчання. Реалізація провідного принципу цього методу – навчання в колективі та в колективі – забезпечує активну мовну взаємодію всіх суб'єктів освітнього процесу, тобто інтерактивність.

Знання іноземної мови пов'язане зі знанням слів, тоді як вільне володіння – з лексичними навичками, які забезпечують функціонування словникового запасу в спілкуванні. Тому лексичні навички слід вважати найважливішою і невід'ємною частиною змісту навчання іноземної мови, а їх формування — метою вивчення лексичного матеріалу. Лексичний аспект спілкування має ознаки, що полегшують його засвоєння, а також особливості, що ускладнюють його, пов'язані з формою слова (звуковою, графічною, граматичною), його значенням, сполученням з іншими словами та вживанням. Слова та відмінності між словами рідної мови [5].

Зі сказаного вище випливає, що вивчення словникового запасу іноземної мови вимагає тривалої і трудомісткої роботи, яка передбачає як постійне накопичення і розширення словникового запасу, так і його використання в різних видах мовленнєвої діяльності - аудіювання, говоріння, читання і письма. Умови навчання в загальноосвітніх навчальних закладах, недостатня кількість навчальних годин та обмеженість предмета зумовлюють необхідність вибору лексичного мінімуму, який має відповідати цілям і змісту шкільної спеціалізації [44].

Формування лексичної іншомовної компетентності в учнів загальноосвітніх навчальних закладів спрямоване на засвоєння лексичних одиниць, відповідних обраній темі та сфері спілкування.

У середній школі починається етап систематичної та послідовної роботи з автентичними навчальними матеріалами, що забезпечують нормативне оволодіння спілкуванням [49, с. 16-23].

Формування мовних та лексичних навичок досягається шляхом удосконалення дій учнів з лексичними при ситуативному застосуванні вивчених лексичних одиниць в усному (усному) та письмовому (письмовому) висловленні своїх думок, а також контекстному розумінні лексичних одиниць при читанні та аудіюванні. Задля цього використовуються різноманітні методи формування іншомовної ЛК учнів середньої школи.

На нашу думку, запорукою формування ЛК іноземної мови є взаємодія учителя та здобувача освіти, які розуміють, як і наскільки важливо розвивати необхідний словниковий запас. Щоб така співпраця була успішною, при вивченні іноземної мови слід приділяти увагу різним видам формування рецептивних (сприйняття, розуміння, розпізнавання слів у тексті) та репродуктивних (вживання слів у мовленні чи письмі) лексичних навичок, які стають основою для створення лексичних умінь (лексичних компетентностей) – уміння учня не тільки запам'ятовувати лексичні одиниці, а й активно (підсвідомо) використовувати їх в непередбачених чи передбачених мовленнєвих діях залежно від ситуації. З цією метою в методиці навчання іноземної мови виділяють декілька типів стратегій, ефективних на різних етапах засвоєння нової лексики.

Одна із базових класифікацій запропонована доктором філософії, професором університету штату Алабама Р. Оксфорд [68] (рис.1.5).

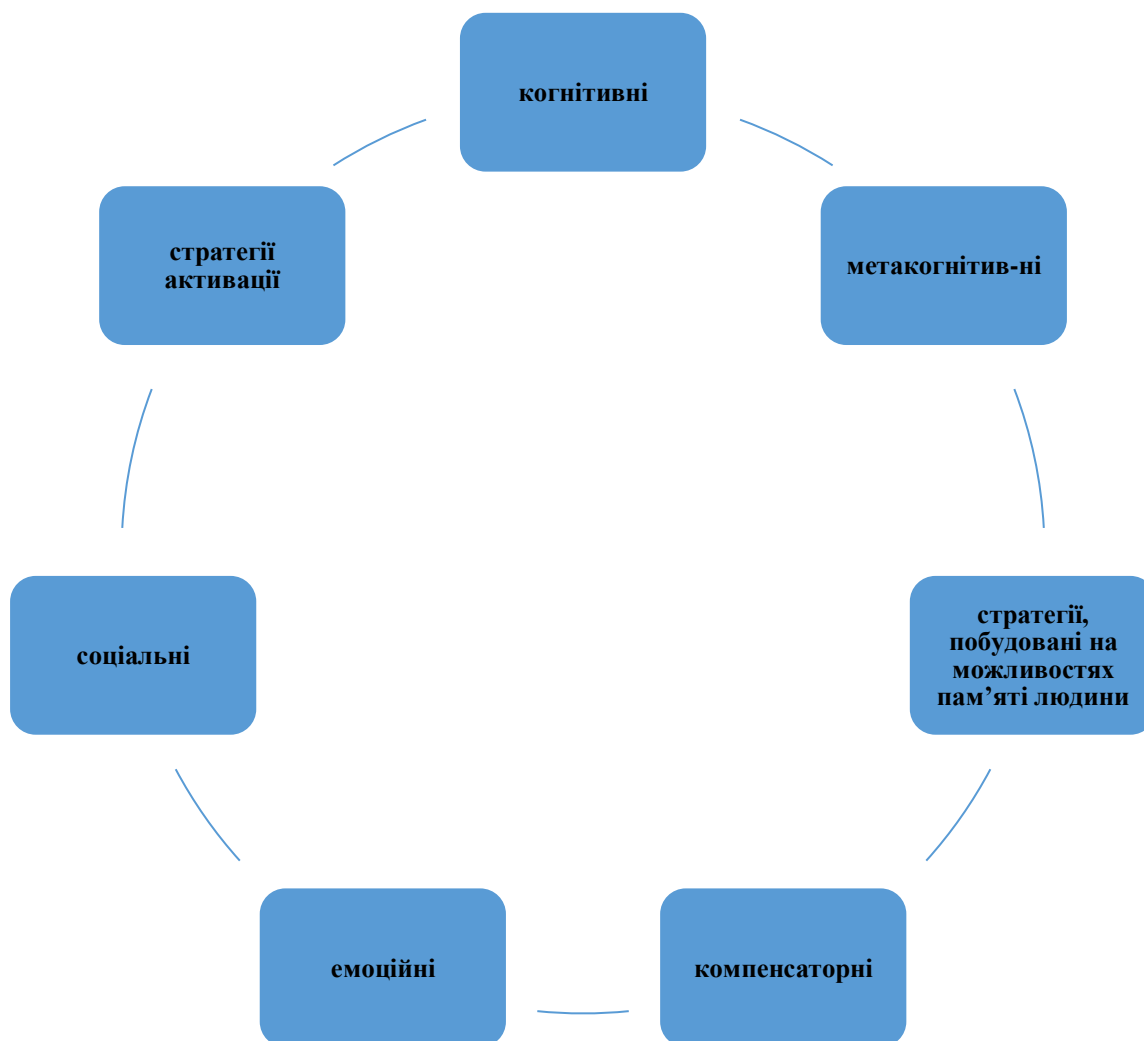

Рис. 1.5. Стратегії за класифікацією Р. Оксфорда [68]

Вказана раніше методика класифікує стратегії на такі типи: когнітивні (що включають аналіз, конспектування, узагальнення, синтезування, структурування інформації, розробку схем і методів для розуміння лексичного матеріалу, вправи на вимову тощо), метакогнітивні (планування навчання, організація навчального простору, моніторинг помилок і оцінка успіху, а також оцінка ефективності будь-якої стратегії навчання), стратегії засновані на пам'яті людини (вивчення інформації згідно з ієрархічною структурою, за допомогою звуків, зображень і схем, використання механічних засобів, організація місця тощо), компенсаторні (подолання труднощів, пов'язаних зі знанням мовленнєвої або писемної діяльності, заповнення пропусків в тексті під час аудіювання або читання,

використання синонімів тощо), емоційні (визначення свого настрою і рівня тривоги чи задоволення в процесі навчання, розмова про почуття, знаходження способів підняття настрою та мотивації до вивчення, винагорода за продуктивне навчання і використання позитивного самонавіювання тощо), соціальні (формулювання запитань для уточнення незрозумілої інформації, встановлення контакту зі співрозмовником під час комунікації на різні теми) і стратегії активації (активне використання вивченої лексики у різних контекстах).

На думку вченої, у процесі формування ЛК іноземної мови вчитель повинен не лише детально проаналізувати стратегії вивчення англійської мови, а й сформулювати поряд із ними власні комплексні та ефективні методи їх реалізації іншомовної ЛК, керуючись потребою розвитку чотирьох мовних навичок: говоріння, читання, письма, аудіювання.

Відзначимо, що система формування іншомовної компетентності включає не тільки навчання іноземної мови, а й з інших предметів, а також позакласну роботу для обдарованих учнів. Центральне місце в розробленій педагогічній системі займають активні та інтерактивні форми і методи навчання, зокрема: рольові й імітаційні ігри, мовні етюди, інсценування, конкурси, вікторини, дискусії, мовні проекти, конференції, олімпіади, тематичні вечори, мовні портфоліо, дні та свята мови, концерти й вистави з виступами учнів іноземною мовою тощо [51, с. 241-244].

Результатом аналізу динаміки розвитку словникового навчання є необхідність вибору активний словниковий запас (говоріння, письмо) і формування пасивного та потенційного словників. Можливий словниковий запас включає п'ять основних складових (рис. 1.6).

Існують критерії виділення лексичних одиниць: сполучність, семантична цінність, стилістична необмеженість, частотність, багатозначність, словотвірність. Ще в середині минулого століття було визнано, що переклад не завжди ефективний як засіб семантизації лексичних одиниць – значення не всіх лексичних одиниць можна пояснити перекладом.

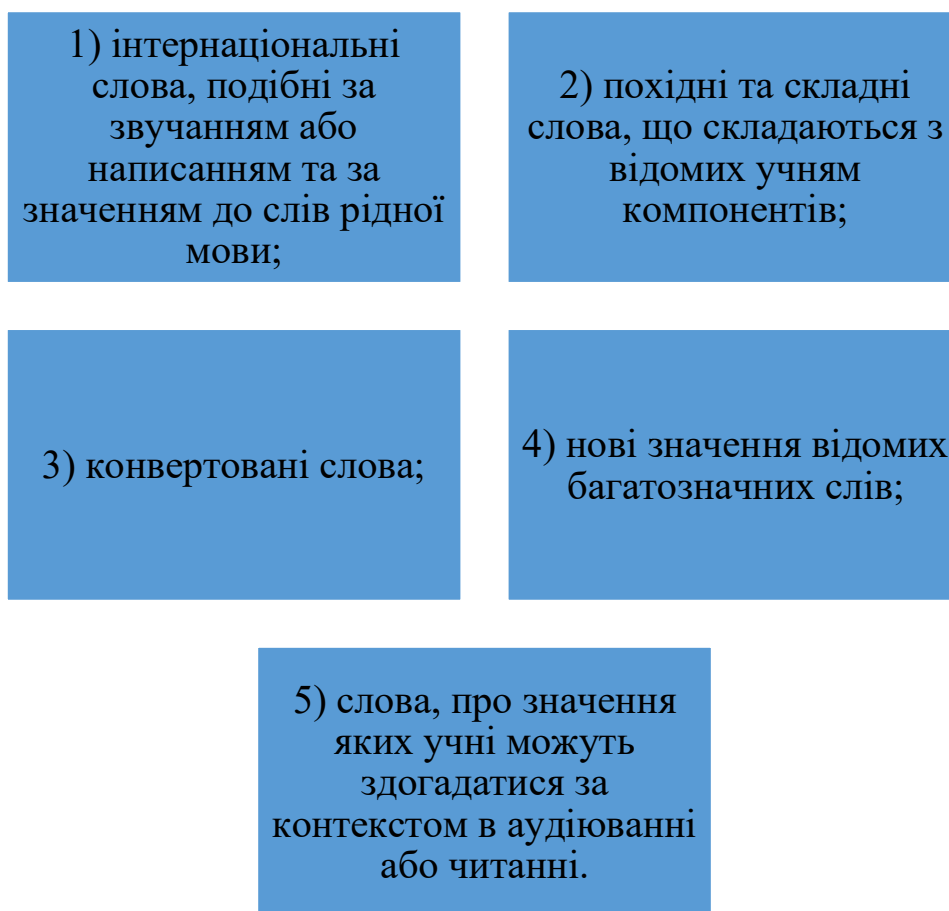

Рис. 1.6. Складові словникового запасу

Щоб знайти оптимальний спосіб вивчення лексики, необхідно проаналізувати лексичні одиниці. Ще сто років тому було встановлено, що просто запам'ятовувати лексичні одиниці не ефективно, оскільки їх легко забути, тому необхідно використовувати вправи для всіх видів мовленнєвої діяльності [5]. Формування лексичних навичок складається з чотирьох етапів (рис. 1.7).

Усі компоненти лексичних навичок мають бути враховані як при семантизації нового слова, так і при вживанні його в усному та писемному мовленні.

Рис. 1.7. Етапи формування лексичних навичок

Отже, на основі здійсненого теоретичного узагальнення, ми прийшли до висновку, що успішне вивчення англійської мови залежить від систематичного і поступового розширення словникового запасу – формування ЛК, яка є ключовим аспектом вивчення мови. Крім того, правильне формулювання тверджень та розуміння інформації на основі теоретичних знань про правила системи також важливі. Успішність цих процесів залежить від правильного вибору стратегій для формування рецептивних та продуктивних лексичних навичок, які включають в себе вправи, які відповідають рівню освоєння ЛК.

Висновки до розділу 1

Відповідно до поставлених завдань, у межах першого розділу, нами здійснено аналіз наукової літератури з проблем формування ЛК дозволяє зробити висновок – ЛК включає лексичні знання, навички та вміння використовувати їх у різних контекстах, а також стратегії засвоєння лексичного матеріалу. Послідовність формування ЛК обумовлена взаємозв'язком та наступністю трьох основних складових, таких як знання, навичка, вміння.

Процес формування іншомовної ЛК здобувачів освіти ЗЗСО складається з трьох етапів:

- Подання та семантизація ЛО, а також створення основи для наступного формування лексичної навички;
- Автоматизація використання лексичного матеріалу на рівні слова, словосполучення та на понадфразовому рівні;
- Автоматизація використання ЛО в мовленні на рівні тексту, з контролем її засвоєння учнями.

У процесі формування ЛК з іноземної мови професійна діяльність учителя повинна бути спрямована на розробку форм, методів і вправ для формування лексичних умінь, виходячи з особливостей етапів формування цих умінь.

Щодо психологічних особливостей навчання іноземної мови учнів середньої школи, знання психофізіологічних процесів, що відбуваються під час вивчення англійської мови, дає змогу відповісти на практично важливі питання. З цього можна зробити висновок, що питання психологічних особливостей та визначення видів труднощів, з якими стикаються учні під час вивчення англійської мови, є досить актуальним. Адже ефективність навчання учнів іншомовному спілкуванню значною мірою залежить від знання та врахування вчителем психологічної сутності англійської мови, закономірностей когнітивних процесів.

У сучасній школі розробка науково обґрунтованої системи формування іншомовної ЛК учнів є важливою потребою. Використання ІКТ є ключовим компонентом цієї системи. Для досягнення цієї мети, учитель повинен використовувати різноманітні активні та інтерактивні форми та методи навчання, такі як рольові та імітаційні ігри, мовні етюди, інсценування, конкурси, вікторини, дискусії, мовні портфоліо, дні та свята мови, концерти та вистави з виступами учнів іноземною мовою.

Формування іншомовної лексичної компетентності є центральним аспектом вивчення англійської мови. Для досягнення успіху у цьому процесі, необхідно регулярно та поступово поповнювати словниковий запас. Вчитель повинен аналізувати стратегії вивчення англійської мови та розробляти власні комплексні та ефективні методи формування іншомовної ЛК, що базуються на розвитку чотирьох мовних навичок: говоріння, читання, письма та аудіювання.

Підсумовуючи, можна сказати, що розвиток іншомовних компетентностей у здобувачів освіти є надзвичайно актуальною проблемою, яка гостро потребує вирішення на теоретичному та практичному рівні.

РОЗДІЛ 2

РОЛЬ ІКТ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ

2.0 Вступні зауваження

Розділ присвячено висвітленню ролі ІКТ у процесі формування іншомовної ЛК учнів середньої школи.

У межах другого розділу нами розглянуто особливості уроку англійської мови з використанням ІКТ. Досліджено переваги застосування ІКТ для формування іншомовної лексичної компетентності. Проаналізовано особливості формування ЛК учнів засобами із використанням онлайн-ресурсів Wordwall, Bamboozle та BBC learning English.

2.1 Особливості уроку англійської мови з використанням ІКТ

Усе більша кількість педагогів-практиків в останні роки розуміють, що у навчальному процесі використання ІКТ має суттєве значення на підвищення ефективності засвоєння матеріалу здобувачами освіти.

Використання ІКТ у навчанні іноземних мов дає можливість у будь-який час отримати та використати мовний матеріал, що відноситься до різних розділів іноземної мови, що вивчається, проводити поглиблене структурування даного матеріалу, розташовувати його в будь-якій прийнятній формі, використовувати колір, анімацію, графічні та звукові можливості, регулювати динамічну послідовність їхнього представлення.

Перша особливість уроку англійської мови з використанням ІКТ полягає в тому, що більш адекватна форма презентації мовних знань дає позитивний

психологічний ефект, у результаті забезпечується краще розуміння мовного матеріалу.

Впровадження сучасних освітніх технологій у процес викладання іноземної мови доступне кожному вчителю, важливо, щоб вивчення матеріалу зацікавило б дітей, змусило їх задуматися про те, що іноземна мова потрібна їм, якщо не в майбутній професії, то просто для того, щоб почуватися освіченою людиною.

Ще одна особливість застосування ІКТ на уроках полягає в тому, що застосування сучасних освітніх технологій сприяє підвищенню мотивації, інтересу до предмета, бажанню вивчати мову та спілкуватися нею. Таким чином, кожен урок іноземної мови має бути спрямований на практичний результат, на досягнення комунікативної компетентності, адже вона відповідно до рішень Європейської Ради є основною компетентністю на уроках іноземної мови [25].

Варто також зазначити, що використання ІКТ на уроці дозволяє урізноманітнити процес навчання та подати навчальний матеріал більш наочно та доступно для учня. Кожна схема, ілюстрація, анімація, звукозапис, які використовуються в організації навчального процесу, стають не тільки окрасою уроку, а й надають йому більшого змісту.

Використання інформаційних ресурсів мережі Інтернет, інтеграція їх у навчальний процес дозволяє більш ефективно вирішувати низку дидактичних завдань, особливо на заняттях з англійської мови (рис. 2.1).

Класичні та інтегровані уроки у супроводі мультимедійних презентацій, online-тестів та програмних продуктів, тобто засобів ІКТ дозволяють учням поглибити знання, отримані раніше.

На початковому етапі вивчення іноземної мови дуже важливо правильно та грамотно навчити вимовляти звуки. Саме фонетична сторона володіння мовою впливає на правильне сприйняття мовних одиниць та формування загальної культури мови. При правильному формуванні фонетичного боку мовлення, дитина вчиться не просто правильно вимовляти лексичні одиниці, а й

легко сприймати на слух матеріал іноземною мовою, що є невід'ємною частиною грамотного оволодіння усною мовою.

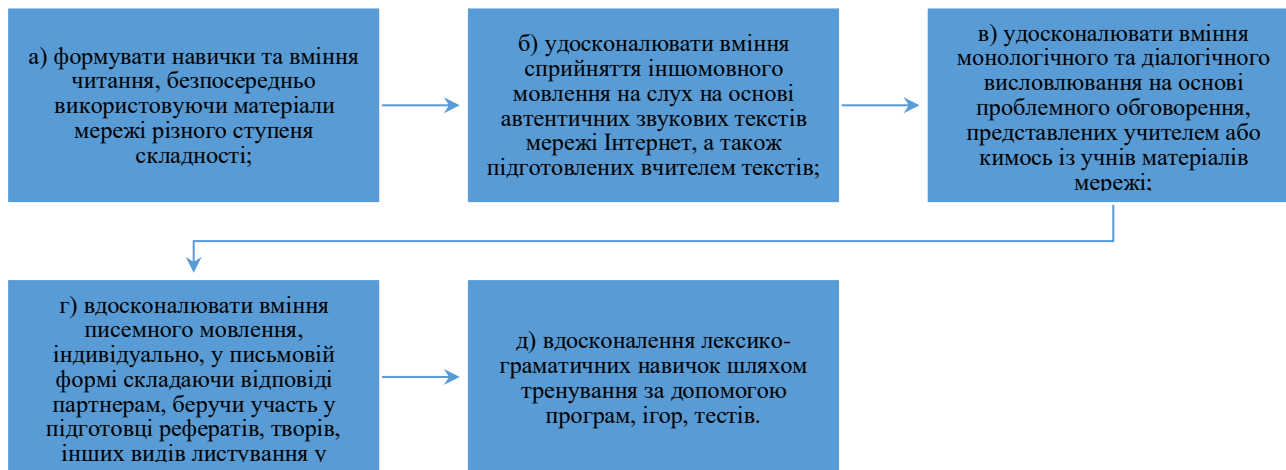

Рис. 2.1. Дидактичні завдання, які вирішуються у результаті застосування ІКТ [34, с. 51]

Під час навчання фонетиці можна використовувати презентації з аудіо та відео матеріалами, словникові статті, озвучені носіями мови. Також дуже важливо враховувати вікові особливості та рівень володіння мовою учнів. При відпрацюванні звуків можна використовувати програми-тренажери, які ведуть контроль за вимовою слова, і дитина не зможе перейти на новий етап, не промовивши попередні лексичні одиниці правильно.

Читання – це невіддільна частина під час навчання мови [43]. На цьому етапі дуже допомагають гіпертексти. Гіпертекст – це можливість як прочитати текст, а й докладніше вивчити ті явища, які представлені у підібраному тексті. На початковому етапі можна використовувати різні тренажери з вправами типу «встав пропущену букву, знайди однакову букву, розділи слова за правилами читання і т.п.».

Використовуючи ІКТ під час уроків при відпрацюванні граматичних форм, діти набагато швидше засвоюють отриману інформацію, подану у наочній формі, ніж з використанням схем і таблиць. Коли дитина бачить ситуацію, вона її проживає і опиняється в ній.

Поєднання різних видів роботи під час уроці з допомогою інформаційних технологій може вирішити проблему розвитку мотивації учнів. Вчителю за наявності нових технічних засобів, легше здійснити особистісно-орієнтований підхід до навчання різнорівневих учнів. Використання мультимедійних презентацій дає можливість керувати увагою учнів за допомогою певних засобів (рис. 2.2).

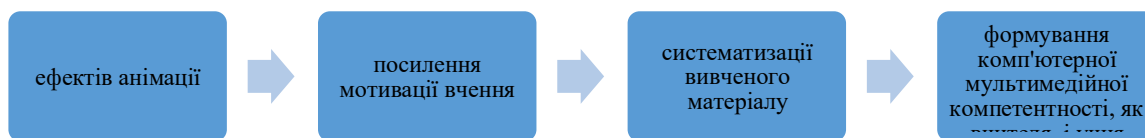

Рис. 2.2. Засоби управління увагою учнів на уроці

Навчання за допомогою сучасних комп'ютерних технологій несе у собі величезний мотиваційний потенціал, дозволяє робити заняття більш емоційно та інформаційно насиченими. Однак слід пам'ятати, що комунікативні завдання на уроці в першу чергу необхідно вирішувати за допомогою живого спілкування з учителем та однокласниками іноземною мовою.

Основною метою використання ІКТ для вивчення іноземної мови є формування у здобувачів освіти середньої школи іншомовної комунікативної компетентності та розвиток особистості учня, здатного та бажаючого опанувати іноземну мову та володіти нею як засобом спілкування та вдосконалюватися в цій галузі [5, с. 24]. Сформульована мета є комплексною і включає 4 компоненти: практичний, розвиваючий, виховний, загальноосвітній.

Особливістю навчання із використанням ІКТ є застосування поряд із мультимедійними засобами, особистісно-діяльного підходу у навчанні, що, у

свою чергу, сприяє забезпеченню принципів навчання із використанням засобів ІКТ (рис. 2.3).

Очевидно, що два останні принципи стосуються, в першу чергу, вчителя, який використовує ІКТ для викладання іноземної мови, та який повинен мати культуру багатокритеріальної постановки та вирішення завдань. Також вчитель має обов'язково розуміти, що жодна теорія не може вважатися універсальною і вічною і жоден підручник не може відповідати всім вимогам до змісту даного предмета, а тому постійно потребує оновлення підходів та удосконалення методики.

Отже, ми бачимо, що комунікативна діяльність учнів, передбачаючи практичне оволодіння іноземною мовою є ключовою метою вивчення іноземної мови [46, с. 360-372]. Головними завданнями у контексті навчання іноземної мови для здобувачів освіти ЗЗСО є розвиток особистості, бажаної та здатної до спілкування, людей, бажаних та здатних отримувати самоосвіту. Тому завдання вчителя – активізувати діяльність кожного учня у процесі навчання, створити ситуації їхнього творчої активності.

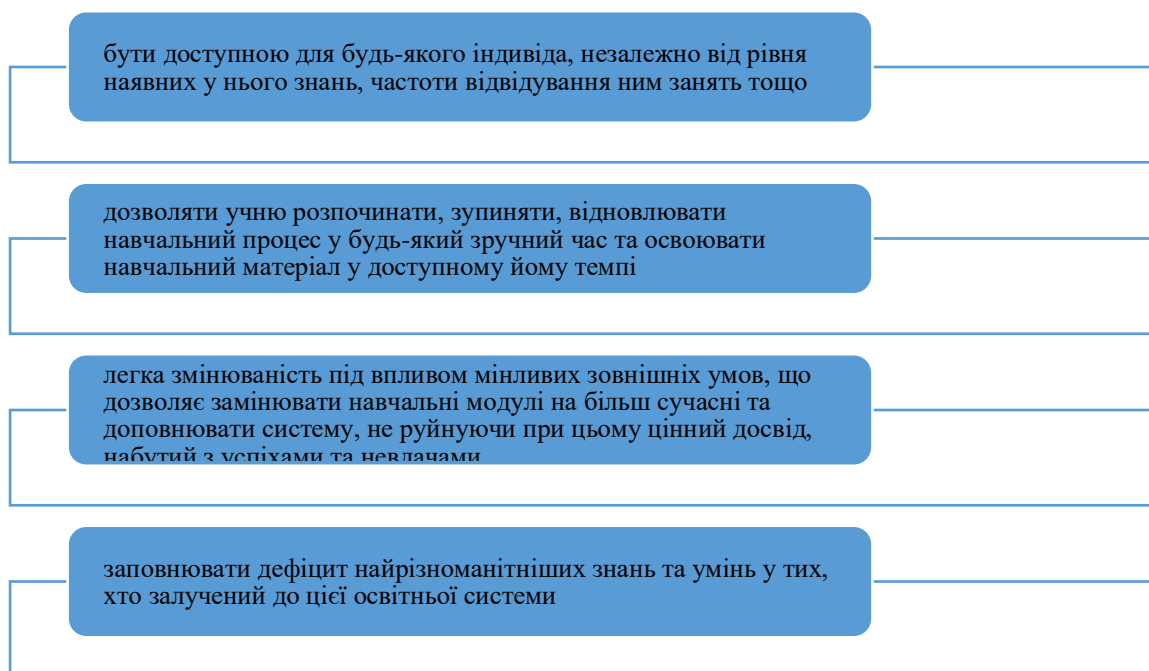

Рис. 2.3. Принципи навчання із застосуванням ІКТ та особистісно-діяльнісного підходу

В даний час широко використовуються мультимедійні технології. Термін "мультимедіа" означає: багаторівневе середовище [9]. Такими інформаційними середовищами є текст, звук, відео. Програмні продукти, що використовують усі ці форми подання інформації, називають мультимедійними. Використання мультимедійних засобів – закономірний етап розвитку педагогічних технологій.

Інтеграція ІКТ і технологій навчання є новим напрямком підвищення ефективності використання ІКТ в освіті. Вважаємо, поділяючи думку О. Кравчук, що для швидкого впровадження цього процесу можна запропонувати такі основні кроки, яка вважаємо, мають стати необхідністю для впровадження у освітнє середовище кожного закладу:

1. Організація навчальних курсів і семінарів для адміністрації, викладачів та співробітників навчальних закладів з використання нових ІТЗ у навчальному процесі.
2. Створення стимулів для розвитку інтернет-послуг, пов'язаних з новими ІТЗ.
3. Активна робота над створенням «тематичної» ІТЗ в межах міжнародної інформаційної мережі по ІТ.
4. Розробка комплексу заходів для включення їх до «Програми руху України в інформаційне суспільство».
5. Розробка методологічних та методичних основ системного аналізу та синтезу ІТЗ, а також методів оцінки навчання та освіти на їх основі.
6. Розробка пропозицій щодо фінансування впровадження інтегрованих ІКТ в освіту за рахунок міжнародної спільноти [23].

Таким чином, вважаємо, що ці кроки допоможуть прискорити впровадження інтегрованих ІКТ в освіту та підвищити ефективність їх використання в навчальному процесі.

Отже, на підставі проведеного аналізу, виділяємо такі особливості уроку англійської мови з використанням ІКТ як більш адекватна форма презентації мовних знань, підвищення мотивації, інтересу до предмета, бажанню вивчати

мову та спілкуватися нею, урізноманітнення процесу навчання, представлення навчального матеріалу доступним сприйняття учнями, формування фонетичного боку мовлення, швидке засвоєння отриманої інформації, поданої у наочній формі, ніж з використанням схем і таблиць.

Таким чином, завдяки врахуванню цих особливостей, використання ІКТ на уроках англійської мови може значно покращити результати навчання. Зокрема, використання ІКТ дозволяє створити більш інтерактивне та змістовне середовище для навчання, де учні можуть більш ефективно засвоювати нові знання та вдосконалювати свої мовні навички. Крім того, використання ІКТ у викладанні англійської мови сприяє підвищенню мотивації учнів і робить навчання більш цікавим і захоплюючим. Однак важливо не забувати про необхідність розумного використання ІКТ та їх поєднання з традиційними методами навчання, а також про необхідність підготовки вчителів до використання сучасних технологій у навчанні.

2.2 Переваги застосування ІКТ для формування іншомовної лексичної компетентності

У сучасний період інформатизації суспільства комп'ютерні технології набувають все більшого поширення в різних сферах життя, виступаючи одним із інструментів пізнання. Однією з важливих цілей сучасної освіти є підготовка вчителя, який здатний ефективно користуватися сучасними комп'ютерними технологіями і орієнтуватися у світі інформації. Цей напрямок розвитку освіти має перспективи, оскільки освітня система в цілому є складною структурою, і для її успішного функціонування необхідне використання сучасних телекомунікаційних та комп'ютерних технологій для зберігання, обробки, передачі та відтворення інформації. Враховуючи інтенсивний розвиток комп'ютерних технологій, а також телекомунікаційних технологій та їх значний

вплив на суспільство, виникає потреба у вдосконаленні можливостей використання ІКТ не лише у навчанні інформатики, а також й у викладанні інших дисциплін [36, с. 270-275].

Інтеграція звичайного уроку з комп'ютером дозволяє вчителю перенести частину своєї роботи на ПК, роблячи процес навчання цікавішим, різноманітнішим та насиченішим. Цей метод навчання дуже привабливий, адже він допомагає краще оцінити здібності та знання дитини, зрозуміти її, спонукає до пошуку нових, нетрадиційних форм і методів навчання, стимулює її професійне зростання та подальше оволодіння комп'ютером.

Використання на заняттях онлайн-ресурсів дозволяє вчителю за короткий час отримати об'єктивну картину рівня засвоєння вивченого матеріалу всіма учнями та вчасно його скоригувати. При цьому є можливість вибрати рівень складності завдання для конкретного учня. Для здобувача освіти, в свою чергу, при використанні онлайн-ресурсів важливо одразу побачити об'єктивний результат із повідомленням про помилку.

Використання ІКТ у процесі вивчення іноземних мов сприяє:

- розвитку творчих можливостей і здібностей учнів;
- створенню умов для самоосвіти учнів у областях знань, що їх цікавлять;
- підвищенню рівня використання наочності під час уроку;
- підвищенню продуктивності уроку;
- встановленню міжпредметних зв'язків;
- набуттю реального досвіду міжкультурного спілкування іноземною мовою;
- збагаченню знань учнів про історію та культуру країн мови, що вивчається;
- розвитку вміння орієнтуватися у сучасному іншомовному інформаційному середовищі.

Використання ІКТ (ІКТ) у процесі формування іншомовної ЛК характеризується низкою переваг:

1. Інструменти ІКТ надають доступ до автентичних матеріалів, таких як відео, подкасти та новинні статті, які можуть допомогти учням розвивати свій словниковий запас у контексті реального світу.

2. Інтерактивні та захоплюючі дії. Інструменти ІКТ можуть запропонувати широкий спектр інтерактивних та захоплюючих занять, таких як онлайн-вікторини, ігри, які можуть допомогти учням практикувати та зміцнювати свої лексичні знання.

3. Індивідуалізоване та самостійне навчання. Інструменти ІКТ дозволяють учням працювати у власному темпі та зосереджуватися на сферах, де їм найбільше потрібно практики, забезпечуючи більш персоналізований та ефективний досвід навчання.

4. Використання інструментів ІКТ у вивченні мови може допомогти підвищити мотивацію та залученість учнів, оскільки учні, швидше за все, будуть зацікавлені та отримувати задоволення від використання технологій.

5. Інструменти ІКТ можуть забезпечити негайний зворотний зв'язок і оцінку продуктивності учня, дозволяючи учням визначити сфери, де вони потребують вдосконалення, і надаючи їм вказівки щодо того, як це зробити.

6. Інструменти ІКТ можуть сприяти спілкуванню та співпраці між учнями, дозволяючи їм взаємодіяти один з одним і практикувати свої мовні навички в середовищі підтримки та співпраці.

Загалом, використання інструментів ІКТ у вивченні іноземних мов може допомогти покращити формування ЛК учнів, надаючи їм доступ до автентичних матеріалів, інтерактивних та захоплюючих заходів, індивідуального та самостійного навчання, підвищення їх мотивації та зацікавленості на заняттях, покращення зворотного зв'язку та оцінювання.

Таким чином, ми бачимо, що ІКТ навчання є досить перспективними для підвищення творчої активності. Учень відходить від позиції об'єкта навчання,

реципієнта готової навчальної інформації, стає активним суб'єктом навчання, може самостійно здобувати необхідну інформацію і навіть винаходити і конструювати необхідні способи дій. Водночас, незважаючи на всі позитивні моменти, слід зазначити, що методика використання ІКТ у викладанні гуманітарних дисциплін наразі перебуває у стадії розробки. Враховуючи всі позитивні та негативні наслідки використання ІКТ, можна зробити висновок, що в поєднанні з традиційними методами вони є ефективними та сприяють якісному формуванню навичок і вмінь здобувачів освіти [23].

Вважаємо, що інтеграція звичайного уроку з комп'ютером дозволяє вчителю перенести частину своєї роботи на ПК, роблячи процес навчання цікавішим, різноманітнішим та насиченішим. Зокрема, запис важливих частин матеріалу відбуватиметься швидше, оскільки вчителю не доведеться повторювати текст кілька разів (відображення тексту на екрані), учневі не потрібно чекати, поки вчитель напише, викладе, повторить саме той фрагмент, який йому потрібен. Використання на заняттях комп'ютерних тестів і діагностичних комплексів дозволяє вчителю за короткий час отримати об'єктивну картину рівня засвоєння вивченого матеріалу всіма учнями та своєчасно її скоригувати [12]. При цьому є можливість вибрати рівень складності завдання для конкретного учня.

Проте поряд із перевагами виникають різноманітні проблеми як при підготовці таких занять, так і при їх проведенні. Існуючі недоліки та проблеми застосування ІКТ полягають у:

- відсутності доступного програмного забезпечення;
- відсутності комп'ютера для домашнього користування у дітей та вчителів, відповідно потрібен додатковий час для самостійного навчання в комп'ютерних класах;
- додаткові вимоги до вчителя щодо підготовки до уроку з використанням засобів ІКТ;

- певні труднощі у використанні ІКТ на уроці виникають через відсутність не тільки методологічної бази їх використання, а й методики розробки ІКТ для класу.

Отже, використання ІКТ дає змогу вирішувати такі актуальні питання як використання досягнення новітніх інформаційних технологій в освіті, удосконалення навичок самостійної роботи здобувачів освіти в інформаційних базах даних, мережі Інтернет, активізація навчання, покращення засвоєння учнями знань, зацікавлення та мотивування учнів, більш інтенсивне та ефективне формування в них іншомовної лексичної компетентності.

2.3. Особливості формування лексичної компетентності учнів за допомогою онлайн-ресурсів

Освітній простір у наші дні заповнений комп'ютерними навчальними програмами, у розробці яких беруть участь досвідчені педагоги, програмісти, психологи та дизайнери. Вони є непоганою підмогою у навчанні та орієнтують учнів на вільний та самостійний темп навчання. Контроль знань провадиться негайно з гарантією переходу на новий рівень. Ефективність навчальних занять підвищується під час використання таких мультимедійних навчальних посібників на електронних носіях.

Існує кілька переваг використання онлайн-ресурсів для формування іншомовної ЛК, зокрема:

1. Підвищення залучення у процес вивчення іноземної мови. Мультимедійні ресурси, такі як відео, зображення та аудіо, можуть допомогти учням залишатися залученими та зацікавленими протягом усього уроку, тримати їх увагу на темі заняття.

2. Покращене розуміння. Мультимедійні ресурси опубліковані на базі онлайн-ресурсів можуть надавати візуальні та контекстуальні підказки, які

допомагають учням зрозуміти значення слів і фраз у контексті. Це дозволяє більш повно розуміти мову та краще запам'ятовування словникового запасу.

3. Знайомство з різними акцентами та діалектами. Використання онлайн-ресурсів може познайомити учнів з різними акцентами та діалектами, що може допомогти їм розвинути більш повне розуміння мови.

4. Персоналізоване навчання. Мультимедійні матеріали, розміщені на основі онлайн-ресурсів можна адаптувати до потреб та інтересів окремих учнів, дозволяючи їм зосередитися на тих проблемних питаннях, які їм потрібно вдосконалити, і забезпечуючи більш персоналізований досвід навчання.

Загалом, використання мультимедіа для формування іноземної ЛК може бути ефективним і привабливим способом покращити свої мовні навички для учнів.

Формування іншомовної ЛК з використанням ІКТ може бути більш ефективним та цікавим для учнів. Способи застосування ІКТ для формування іншомовної ЛК у здобувачів освіти в середній школі охоплюють:

- використання онлайн-словників та електронних ресурсів для збільшення словникового запасу. Завдяки онлайн-ресурсам, учні можуть використовувати онлайн-словники та електронні ресурси, щоб знайти визначення, синоніми, антоніми, фразові дієслова та інші лексичні одиниці;
- використання відео та аудіо матеріалів. Адже відео та аудіо матеріали можуть бути використані для поповнення словникового запасу, розширення граматичного і лексичного контексту та практики вимови;
- використання інтерактивних вправ та ігор. Таким чином, інтерактивні вправи та ігри можуть бути корисними для формування лексичної компетентності, оскільки вони допомагають учням закріпити лексичні одиниці та побудувати нові зв'язки між ними;
- використання програм для самостійної роботи, в тому числі і у позашкільний час. Існують різноманітні програми, які дозволяють учням

самостійно практикувати лексичні одиниці, включаючи програми для мобільних пристроїв, що дозволяє виконувати додаткові завдання у позашкільний час;

- використання веб-сайтів для вивчення іноземної лексики.

Різноманітні онлайн-ресурси та веб-сайти пропонують безкоштовний доступ до вправ і тестів для вивчення лексики. Деякі з них можуть також містити матеріали для вивчення іноземних фраз та ідіом.

Таким чином, ми бачимо, що використання ІКТ може зробити процес вивчення іноземної мови та формування іноземної ЛК цікавим та захопливим, що сприятиме більш високому рівню вмотивованості учнів, підвищенню їх зацікавленості, а, отже, більш високій результативності навчальної діяльності та якості знань.

Проаналізувавши сучасні онлайн-ресурси, виділяємо із їх числа Wordwall [74], Bamboozle [59], BBC learning English [60]. Дослідимо особливості їх функціонування та застосування на уроках.

2.3.1. Wordwall

Wordwall – це зручний онлайн-ресурс для створення інтерактивних мовних вправ [74].

Лі Стрейндж та Девід Підліско в США провели дослідження, яке показало, що використання Wordwall дозволяє збільшувати кількість активної участі учнів у процесі вивчення нових слів, що підвищує їхню мотивацію до вивчення іноземної мови [70, с. 1-12].

За дослідженнями Майкла Фредеріксона та Дженніфер Холлі, використання Wordwall на уроках англійської мови сприяє формуванню учнівської активності, зокрема, підвищує рівень уваги та концентрації [61, с. 146-155].

Онлайн-ресурс Wordwall є одним з популярних інструментів, які використовуються на уроках англійської мови для формування різних мовних

навичок, включаючи лексичну компетентність учнів. Дослідження, які вивчали ефективність використання Wordwall на уроках англійської мови, демонструють, що використання Wordwall на уроках англійської мови дозволяє покращити лексичну компетентність учнів, зокрема, збільшувати кількість нових слів, які вони запам'ятовують. Дослідження, проведене Хайді Армстронг та Еммою Раджан у Великій Британії, показало, що використання Wordwall на уроках англійської мови допомагає стимулювати інтерес учнів до вивчення нових слів, робить процес вивчення більш цікавим та ефективним [58, с. 44-55].

Основні переваги використання зазначеного ресурсу на практиці полягають у:

- активізації засвоєння учнями лексики завдяки різноманітності шаблонів і, відповідно, форм завдань (кросворди, картки, лексичні ребуси, лабіринти тощо);
- контролі володіння здобувачами освіти лексичним матеріалом (контроль здійснюється за допомогою певних шаблонів, запропонованих ресурсом, які заповнюються вчителем відповідною лексикою; важливо, що такий вид контролю повністю мінімізує спроби учнів зробити це отримали підказки з інших джерел);
- підвищенні мотивації учнів до вивчення мови, частково гейміфікації навчального процесу;
- частково відході від класичного способу простої передачі інформації, який сучасному поколінню здається неефективним;
- можливості для вчителя створити власну базу даних із розробленими ігровими завданнями для подальшого використання в інших курсах;
- зручності, доступності формату обслуговування, його багатомовності.

Отже, згаданий ресурс, хоч і не повністю, але вирішує проблему надання та контролю мовного матеріалу у віддаленому форматі в тому числі.

2.3.2. Bamboozle

Bamboozle – це онлайн-ресурс, яка містить велику кількість інтерактивних ігор та вправ для навчання англійської мови. Ці ігри можуть бути використані на уроках англійської мови, щоб зробити навчання цікавим та захоплюючим для учнів [59].

Дослідження, опубліковане в *Journal of Information Technology Education*, показало, що використання Bamboozle у класі покращує залучення та мотивацію здобувачів освіти, особливо серед тих учнів, яким зазвичай важко виконувати традиційні завдання [62, с. 33-43].

Інше дослідження, опубліковане в *Journal of Technology and Teacher Education*, показало, що використання Bamboozle під час вивчення іноземної мови покращує розуміння прочитаного та запам'ятовує словниковий запас [65, с. 263-270].

Цікавими ідеями, які можуть бути використані під час проведення уроку з використанням інтерактивних ігор Bamboozle може бути:

1. Використання ігор для відпрацювання граматичних та лексичних навичок. Bamboozle містить велику кількість ігор, які допомагають учням відпрацювати граматичні та лексичні навички, такі як правильне вживання часів або розвиток словникового запасу. Вчитель може використовувати ці ігри на уроках для закріплення та відпрацювання навичок, отриманих під час попередніх уроків.

2. Використання ігор для розвитку комунікативних навичок. Онлайн-ресурс містить ігри, які допомагають учням розвивати комунікативні навички, такі як спілкування та обмін інформацією. Вчитель може застосовувати такі ігри на уроках для стимулювання учнів до спілкування та взаємодії один з одним.

3. Використання ігор для розвитку творчих навичок. Bamboozle містить ігри, які допомагають учням розвивати творчі навички, такі як

винахідливість та креативність. Ігри Vamboozle можуть використовуватись на уроках для стимулювання учнів до розвитку своєї творчості та креативності.

Отже, можемо сказати, що за рахунок використання ігр, опублікованих на базі онлайн-ресурсу Vamboozle у учнів підвищується інтерес до навчання, покращується їх мотивація та знижується рівень стресу. Крім того, використання онлайн-ресурсів сприяє удосконаленню ЛК учнів, підвищити розуміння лексики та удосконалити вимову учнів. Загалом, можна сказати, що використання онлайн-ресурси Vamboozle на уроках англійської мови може мати позитивний вплив на навчання та формування іншомовної ЛК здобувачів освіти середньої школи.

2.3.3. BBC learning English

BBC Learning English – це комплексний ресурс для вивчення мов, яка пропонує широкий спектр ресурсів для тих, хто вивчає англійську [59]. Деякі з переваг використання BBC Learning English представлені на рис. 2.2.

Рис. 2.2. Ключові переваги BBC learning English

Охарактеризуємо ключові переваги BBC learning English детальніше.

BBC Learning English пропонує високоякісний та захоплюючий контент, розроблений, щоб допомогти учням покращити свої навички англійської мови в цікавій та інтерактивній формі [60]. Також ресурс пропонує широкий вибір

ресурсів, зокрема відео, подкасти, граматичні посібники, лексичні вправи та інтерактивні тести тощо. Відтак, відзначаємо, що саме ця різноманітність допомагає учням залишатися залученими та мотивованими, коли вони працюють над покращенням своїх навичок англійської мови. Онлайн-ресурс BBC learning English безкоштовна для використання та доступна для всіх, хто має підключення до Інтернету, що робить її чудовим ресурсом для людей у всьому світі, які зацікавлені в покращенні своїх знань англійської мови. Визначальним є й те, що BBC Learning English пропонує ресурси для тих, хто навчається на різних рівнях, від початкового до просунутого, гарантуючи, що кожен зможе знайти те, що відповідає його потребам і здібностям. Вміст матеріалів, опублікованих на онлайн-ресурсі регулярно оновлюється, таким чином учні мають доступ до найновіших ресурсів та інструментів для вивчення англійської мови у режимі онлайн.

Загалом BBC Learning English є цінним ресурсом для тих, хто хоче покращити свої знання англійської мови. Він пропонує високоякісний контент, різноманітні ресурси, доступний і підходить для учнів різного віку та із різним рівнем знань іноземної мови [60].

Отже, як бачимо, онлайн-ресурси можуть бути корисним інструментом у формуванні ЛК учнів, оскільки вони надають можливість зануритися в англійське середовище, дозволяють отримати доступ до великої кількості різноманітного матеріалу та розширити свій словниковий запас. Такі онлайн-ресурси, такі як Wordwall, Bamboozle, BBC learning English містять відеоуроки, тестові завдання, інтерактивні вправи та інші корисні матеріали, а також допомагають учням покращувати свої знання в англійській мові шляхом повторення слів та фраз, вивчення нових лексичних одиниць та їх використання у контексті. Вчителів онлайн-ресурси дозволяють задавати учням темп навчання, що дозволяє підвищити ефективність навчання. Проте важливо розуміти доцільність використання онлайн-ресурсів, як засобів ІКТ і не забувати про необхідність їх поєднання із традиційними методами навчання.

Висновки до розділу 2

Урок англійської мови з використанням ІКТ має декілька особливостей. Серед них: більш адекватна форма презентації мовних знань, підвищення мотивації та інтересу до предмета, урізноманітнення процесу навчання, доступність та наочність навчального матеріалу, формування фонетичного боку мовлення та швидке засвоєння отриманої інформації.

Використання ІКТ на уроках англійської мови може допомогти покращити результати навчання, створити більш інтерактивне та змістовне середовище для навчання, а також підвищити мотивацію учнів. Однак, важливо враховувати необхідність розумного поєднання ІКТ з традиційними методами навчання, а також підготовку вчителів до використання нових технологій.

Використання ІКТ може допомогти вирішувати важливі питання, такі як застосування новітніх технологій в освіті, покращення навичок самостійної роботи учнів з інформаційними ресурсами, активізація навчання, поліпшення засвоєння знань, стимулювання та мотивація учнів, а також більш ефективно формування у них лексичної компетентності.

Wordwall – це зручний онлайн-ресурс для створення інтерактивних мовних вправ. Цей ресурс, хоч і не повністю, але вирішує проблему надання та контролю мовного матеріалу у віддаленому форматі в тому числі.

Vamboozle – це онлайн-ресурс, яка містить велику кількість інтерактивних ігор та вправ для навчання англійської мови. За рахунок використання ігор, опублікованих на базі онлайн-ресурсу Vamboozle у учнів підвищується інтерес до навчання, покращується їх мотивація та знижується рівень стресу.

BBC Learning English – це комплексний онлайн-ресурс для вивчення мов, яка пропонує широкий спектр ресурсів для тих, хто вивчає англійську. Є цінним ресурсом для тих, хто хоче покращити свої знання англійської мови.

Використання онлайн-ресурсів може бути корисним інструментом для формування ЛК учнів, оскільки вони дозволяють зануритися в англійське

середовище та збільшити словниковий запас завдяки доступу до великої кількості різноманітних матеріалів, таких як відеоуроки, тестові завдання та інтерактивні вправи.

Онлайн-ресурси, такі як Wordwall, Bamboozle та BBC learning English, допомагають учням покращувати свої знання в англійській мові, надаючи можливість повторювати слова та фрази, вивчати нові лексичні одиниці та використовувати їх у контексті. Крім того, вчителі можуть налаштовувати темп навчання для учнів, що допомагає підвищити ефективність навчання.

РОЗДІЛ 3

АПРОБАЦІЯ МЕТОДИКИ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В УЧНІВ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ

3.0. Вступні зауваження

Розділ присвячено апробації методики формування іншомовної лексичної компетентності в учнів середньої школи.

У межах третього розділу нами розглянуто організацію та здійснено проведення пробного навчання з використанням онлайн-ресурсів Wordwall, Bamboozle та BBC learning English. Надано інтерпретацію результатів пробного навчання із використанням онлайн-ресурсів Wordwall, Bamboozle та BBC learning English як засобу формування іншомовної лексичної компетентності.

3.1. Організація та проведення пробного навчання з використанням онлайн-ресурсів Wordwall, Bamboozle та BBC learning English

У сучасному світі володіння англійською мовою стає дедалі важливішим для людини. Адже ця мова є міжнародною, її використовують у різних галузях життя та діяльності. У навчальному процесі також не обійтися без вивчення англійської мови, а зокрема, без використання різних джерел та онлайн-ресурсів для покращення знань.

З метою перевірки ефективності використання онлайн-ресурсів Wordwall, Bamboozle та BBC learning English, було проведено пробне навчання, яке здійснювалось у три етапи:

1. Констатувальний етап, який полягав у визначенні лексичної компетентності учнів.

2. Формувальний етап, який передбачав проведення пробного навчання із використанням онлайн-ресурсів Wordwall, Bamboozle та BBC learning English з метою підвищення ефективності навчання іноземної мови, мотивації учнів до навчання та більшої включеності дітей у процес формування лексичної компетентності.

3. Діагностичний, який полягав у визначенні лексичної компетентності учнів після проведення пробного навчання та порівнянні отриманих результатів і встановленими рівнями лексичної компетентності (до початку пробного навчання) під час констатувального етапу дослідження.

З метою перевірки ефективності використання онлайн-ресурсів Wordwall, Bamboozle та BBC learning English було здійснено пробне навчання із використанням цих онлайн-ресурсів.

Метою дослідження є встановлення ефективної методики формування іншомовної ЛК учнів середньої школи шляхом організації та проведення пробного навчання з використанням онлайн-ресурсів Wordwall, Bamboozle та BBC learning English.

Для досягнення цієї мети, було проведено пробне навчання із учнями 7 класу (23 учні) на базі Чернівецького ліцею №13 у період із 01.09.2023 по 06.10.2023 року. Так, під час здійснення пробного навчання було проведено вхідне тестування учнів з метою виявлення рівня ЛК до проведення пробного навчання, здійснення самого пробного навчання та повторне (фінальне) тестування з метою оцінки ефективності застосування ІКТ на уроках англійської мови у середній школі. Протягом навчального процесу ми запропонували учням низку розроблених нами вправ з опорою на онлайн-ресурси BBC Learning English, Wordwall, Bamboozle, які спрямовані на формування іншомовної лексичної компетентності в учнів середньої школи.

Переходячи до організації пробного навчання з використанням онлайн-ресурсів Wordwall, Bamboozle та BBC learning English першочергово з

учасниками дослідження було проведено тестування на предмет визначення рівня лексичної компетентності.

З метою визначення рівня ЛК учнів, було проведено тест (див. Дод. А). Критерії та рівні оцінювання – у додатку Б. Результати оцінки знань учнів, які вони продемонстрували за тестом до початку пробного навчання візуалізовано на рис. 3.1.

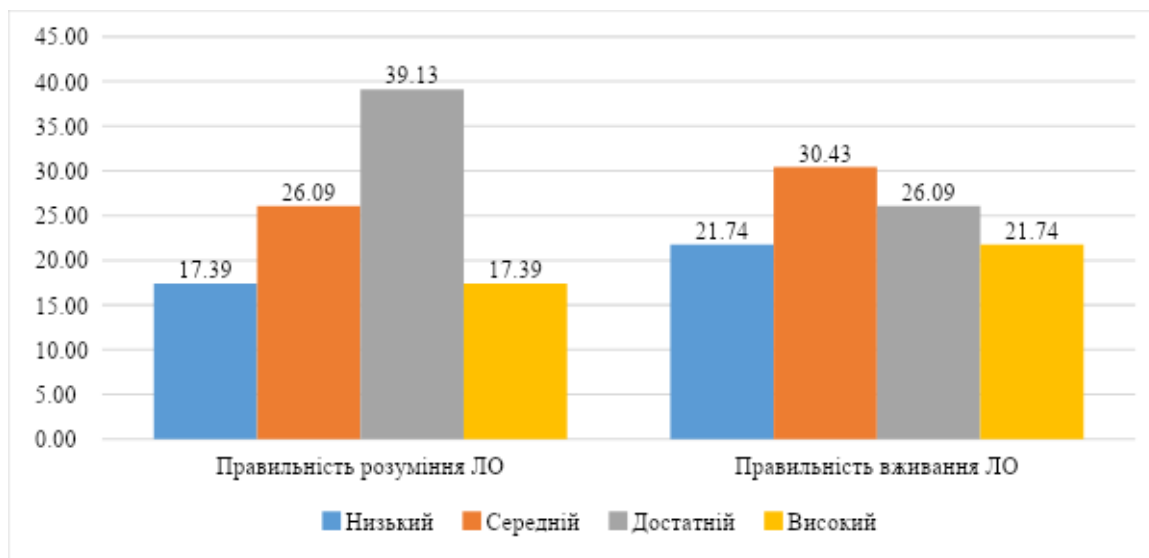

Рис. 3.1. Рівні сформованості лексичної компетентності учнів 7 класу, які взяли участь у дослідженні до проведення пробного навчання

За результатами вхідного тестування, встановлено, що за оцінкою правильності розуміння ЛО більшість учнів мають достатній рівень – 39,13% (9 учнів). Також помітно, що є певний відсоток учнів з середнім – 26,09% (6 учнів) та високим – 17,39% (4 учні) рівнями. Тож, відзначаємо, що більшість учнів має середній рівень сформованості ЛК – 26,09 %.

В ході пробного навчання використовувалися методи, що спрямовані на забезпечення інтерактивної діяльності учнів під час вивчення лексики англійської мови.

Організація та проведення пробного навчання з використанням онлайн-ресурсів BBC Learning English, Wordwall, Bamboozle проходила у декілька етапів. Першим етапом був вибір необхідного матеріалу з онлайн-ресурсу. Він

обирався залежно від теми уроку та рівня складності для учнів. Другим етапом було створення плану уроку на основі вибраного матеріалу. Ми використовували різні методики та форми роботи з учнями, зокрема, роботу в парах, групах, індивідуальну роботу та роботу з цілим класом. Третім етапом було проведення самого заняття із використанням вправ на основі обраного нами матеріалу. Під час уроку ми застосовували різні матеріали з онлайн-ресурсів, зокрема, аудіо та відео матеріали, тексти, ігри, набори слів, вправи та тестування. Учні працювали з матеріалами як в класі, так і вдома, залежно від того, як вчитель сплановував навчально-пізнавальну діяльність.

Одним із таких онлайн-ресурсів є BBC Learning English. Це онлайн-ресурс, який містить в собі велику кількість матеріалів для вивчення англійської мови, зокрема, тексти, аудіо та відео матеріали, вправи та тестування. З такими ресурсами можна провести цікавий та продуктивний урок, а використання даного онлайн-ресурсу може допомогти як вчителям, так і учням у підвищенні рівня знань англійської мови.

Здійснивши аналіз навчального потенціалу онлайн-ресурсу BBC learning English зауважуємо, що на нашу думку дослідження, спрямоване на апробацію методики формування іншомовної ЛК в середній школі, є актуальним у сучасному освітньому просторі.

Відтак, під час проведення пробного навчання з використанням онлайн-ресурсу BBC Learning English, матеріали було застосовано на різних етапах уроку та за різними формами.

До прикладу, під час проведення уроку на тему «Home sweet home» протягом розминки чи мотивації учнів до навчальної діяльності, урок розпочинався із мозкового штурму. Своїми знаннями учні ділились в малих групах.

Окрім цього, застосовуючи веб-сайт BBC Learning English, його ресурси використовувались для того, щоб представити нову лексику, пов'язану з темою уроку. Веб-сайт пропонує ряд інтерактивних заходів, відео та ігор, щоб зробити

вивчення лексики більш цікавим і веселим, тим самим сприяючи збагаченню словникового запасу.

Activity 1

What's it like where you live?

Now it's time to join Emma as she meets four people on the streets of London.

Their names are Milly, Paul, Mariska and Katie.

Emma asks them:

- Where are you from?
- What's it like there?
- What do you like about it?

📺 Watch the video and do the activity

Session Grammar

Like (as verb)

We use **like** as a verb in this way: **subject + like + object**

Like (as preposition)

We use **like** as a preposition in this set phrase:

what + to be + noun/noun phrase + like?

[View full grammar reference >](#)

 DOWNLOAD CENTRE
Latest course content

Рис. 3.2. Фрагмент тексту із завданнями з онлайн-ресурсу BBC Learning English [73]

Онлайн-ресурс став у допомозі і при навчанні розуміння прочитаного. Веб-сайт пропонує низку статей і текстів, які допомогли учням покращити свої навички читання та дізнатися більше про різні аспекти (рис. 3.3).

Here we are on the streets of London... It's an international city, full of people from all over the world. So, let's go and meet some of them!

PERSON 1

Emma

Hi Milly. Nice to meet you. Whereabouts are you from?

Milly

East Grinstead in West Sussex – probably about 50 minutes south of London.

Emma

And what's it like there?

Milly

I guess it's kind of a **countryside** town, so a lot different than London. Quite green and nice. I like it.

Emma

What do you like the most about it?

Milly

I think you go down the high street and everyone tends to know one another. It's **homely**, you feel safe there. It's friendly.

Рис. 3.3. Зразок діалогу на тему «It's my home» BBC Learning English [73]

Із онлайн-ресурсом BBC Learning English легко впроваджувати практику аудіювання. Тут розміщена низка аудіо- та відеоресурсів, таких як інтерв'ю з місцевими жителями, які допомогли учням покращити їхні навички розуміння на слух і познайомити їх з різними акцентами та стилями мовлення. Окрім цього, після виконання вправ на говоріння та прослуховування ми перевіряли рівень розуміння дітьми почутого за допомогою активностей (рис. 3.4).

Рис. 3.4. Зразок вправ для закріплення почутого на онлайн-ресурсі BBC Learning English [73]

Окрім всього переліченого вище, ми використовували онлайн-ресурс BBC Learning English, для того щоб надати учням розмовну практику.

Веб-сайт пропонує ряд інтерактивних заходів, таких як рольові ігри, робота в парах і групові дискусії, які можуть допомогти здобувачам освіти попрактикуватися у використанні словникового запасу та структур, які вони вивчили, у комунікативному контексті. Ми використовували відеоуроки на сайті BBC Learning English, щоб показати учням, як вимовляти слова та фрази.

Після перегляду відеоуроку, запропонувати учням зробити відповідні вправи на сайті, щоб закріпити свої знання (рис. 3.5).

The screenshot shows a user interface for a BBC Learning English activity. On the left, under 'Question 1 of 3', the question is: 'What does 'flat' mean in this sentence?: I live in an flat.' Below the question are three options: A quickly, B apartment, and C sad. A 'Check my answer >' button is at the bottom right of the question area. On the right, the 'Feedback Summary' shows 'Excellent! You scored: 3 / 3'. It lists three questions, all marked as correct with green checkmarks and 'Well done - that's correct!' feedback. The questions are: 1. 'What does 'flat' mean in this sentence?: I live in an flat. apartment', 2. 'What does 'flat' mean in this sentence: I feel a bit flat because I lost my phone. sad', and 3. 'What does 'flat' mean in this sentence: The dog is lying flat. horizontally'. At the bottom right of the feedback summary are buttons for 'Print', 'Re-try', and 'Continue'.

Рис. 3.5. Зразок тексту та діалогу до нього на онлайн-ресурсі BBC Learning English [60]

Ми також використовували онлайн-ресурсі BBC Learning English, щоб навчити учнів писати, тобто удосконалити навички граматики (рис. 3.6).

За допомогою онлайн-ресурсу BBC Learning English ми урізноманітнили процес навчання, наприклад, створити хронологію важливих подій, тощо. Такі вправи можуть допомогти учням зміцнити свої знання та розвинути підґрунтя для спілкування англійською мовою поза класною кімнатою.

Or hardly working?

So, are you **working hard** right now?

Whether you are or not, we have a question: what is the word **hard** in that sentence?

It's an **adverb** – it gives more information about the way you are working.

But **hard** can also be adjective: *it's a **hard** job, that bed is **hard**.*

Hard is an example of a word which is both an adjective and an adverb. Other examples are:

- Fast
- Late
- Early
- High

In that case, what does **hardly** mean? Actually, it's not connected to hard – it means **barely**, only a little. So if you're **hardly working**, you're not working very much at all!

Similarly, these are examples of adverbs which don't always mean what you think:

- **Lately** (means **recently**: How have you been lately?)
- **Highly** (means **favourably**: His boss thinks highly of him)

Note 1

After sense verbs like look, taste, smell, feel and sound, we often use the adjective form, as if it was an adverb:

- *That sounds **bad** / You look **angry** / She smells **terrible** / I feel **awful***

Note 2

Also, it's good to remember that not all words ending in -ly are adverbs. For example:

- That was a **silly** thing to do. (Adjective)
- He was a **bully** at school. (Noun)
- You have to **apply** for the job. (Verb)

● Complete the activity

Рис. 3.6. Зразок тексту та діалогу до нього на онлайн-ресурсі BBC Learning English [56]

Презентуємо особливості використання онлайн-ресурс Wordwall [73] на уроці іноземної мови. Таким чином, урок розпочинався, запропонувавши учням провести мозковий штурм, перевіривши, що вони знають із запропонованої теми заняття.

З метою збільшення словникового запасу в учнів на уроці, ми використовували вправу «Відповідники» на Wordwall (рис. 3.7), щоб представити нову лексику, пов'язану з меблями та їх розташуванням у кімнаті. Учні зіставляли слова з відповідними малюнками чи визначеннями, а вчитель може надавав відгук і пояснення за потреби.

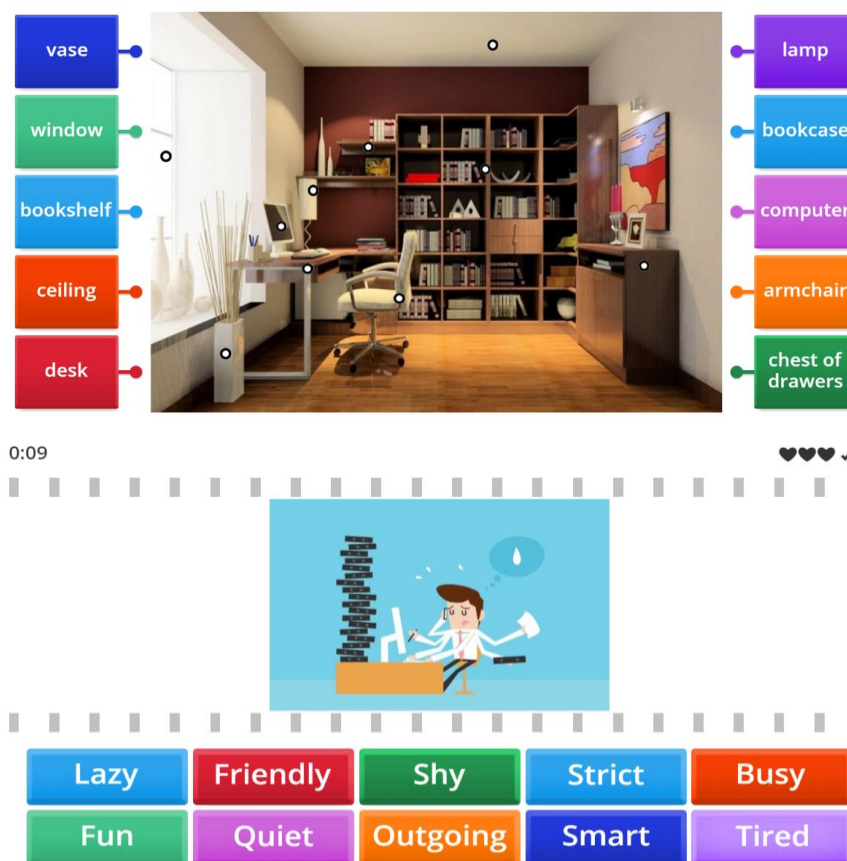

Рис. 3.7. Зразок вправи «Відповідники» на онлайн-ресурс Wordwall [71; 57]

Розуміння прочитаного в учнів, перевірялось, використовуючи вправу «Вікторина» на онлайн-ресурсі Wordwall, щоб навчити учнів розуміти прочитане. Вони читали короткий текст або статтю та відповідали на запитання з варіантами відповідей або підтверджували чи спростовували твердження, щоб

перевірити своє розуміння. Так само, використовували різні вправи для обговорення почутого чи прочитаного з мультимедійним супроводом матеріалами із онлайн-ресурси (рис. 3.8).

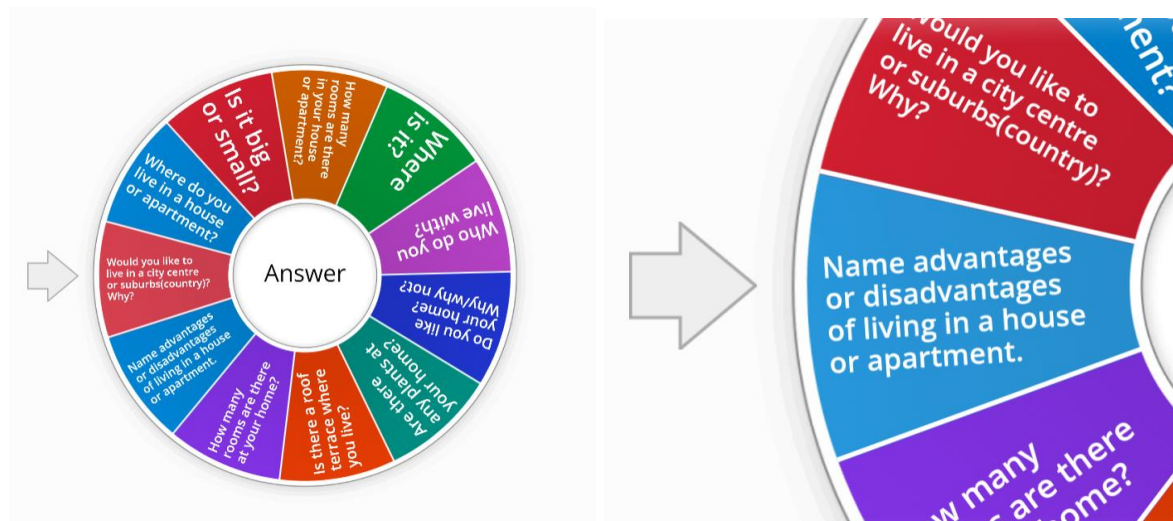

Рис. 3.8. Зразок вправи «Відповіді на питання» на онлайн-ресурсі Wordwall [63]

Загалом, використання Wordwall на уроці іноземної забезпечило цікаві та інтерактивні дії, які можуть допомогти учням покращити їхні мовні навички та поглибити розуміння теми, що вивчається, наприклад при вивченні прикметників (рис. 3.9).

		☐	You're not relaxed around people.	☐	You give a lot of time or money.
		☐	You don't get along with people.	☐	You're relaxed about life.
		☐	You handle small problems well.	☐	You can do a lot of things well.
		☐	You like to have fun with people.	☐	You're not well organized.
		☐	Winning is very important to you.	☐	You think you're the best.
		☐	You never cheat or steal.	☐	People can always count on you.

Рис. 3.9. Вправа на підбір прикметників до фраз [69]

Онлайн-ресурс Vamboozle розроблений таким чином, щоб її можна було налаштувати, що дозволяє вчителям створювати власні ігри та тести, використовуючи різноманітні шаблони та ігрові формати. Він також містить бібліотеку готових ігор, які охоплюють широкий спектр тем і предметів, включаючи вивчення мови, історію, математику та природничі науки.

Застосовуючи онлайн-ресурс вчитель розпочинав урок, запропонувавши учням провести мозковий штурм. Наприклад, можна використовувати дію «Word Cloud» на Vamboozle, щоб ділитися своїми ідеями та бачити відповіді один одного (рис. 3.9).

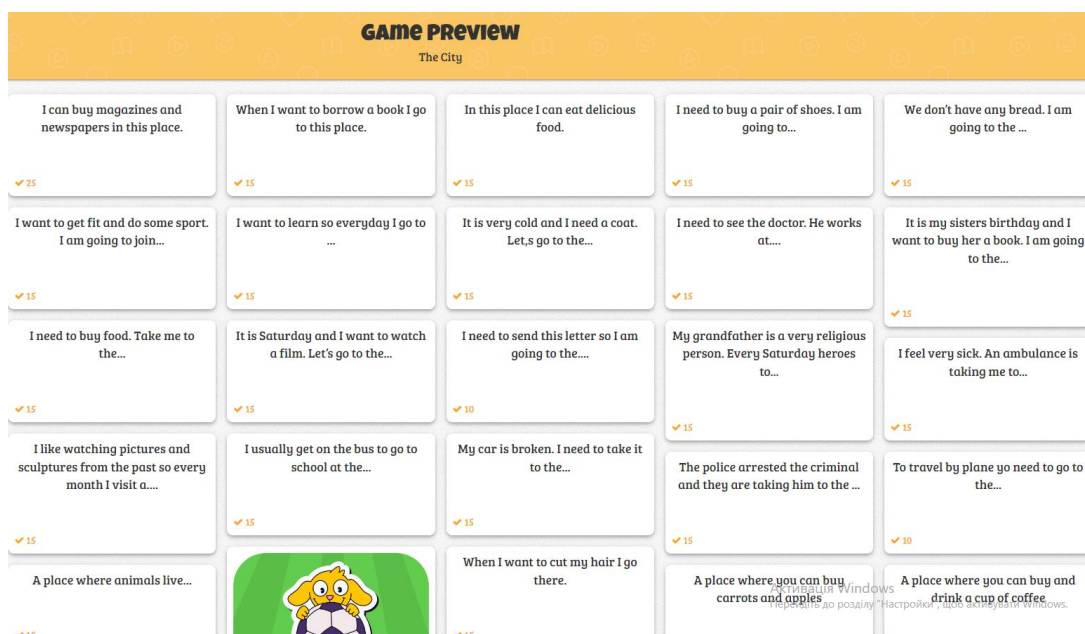

Рис. 3.10. Зразок гри «Хмара слів» на онлайн-ресурсі Vamboozle [59]

З метою збільшення словникового запасу використовувалась вправа «Flashcards» на Vamboozle, щоб представити нову лексику. Учні можуть гортати картки, щоб побачити слово та відповідне йому зображення чи визначення, а вчитель може надати відгук і пояснення, якщо це необхідно.

Розуміння прочитаного перевірялось, використовуючи вправу на Vamboozle, щоб навчити здобувачів освіти розуміти прочитане (рис. 3.11).

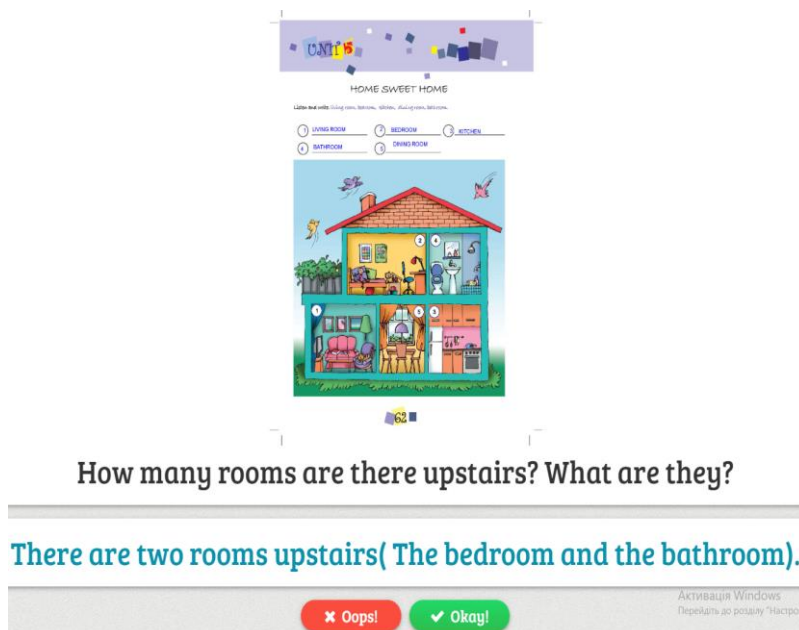

Рис. 3.11. Зразок гри на перевірку розуміння прочитаного на онлайн-ресурсі Vamboozle [59]

Під час аудіювання, застосовувались цікаві ігри, щоб перевірити наскільки учні зрозуміли прослухане та дали відповіді на запитання на основі почутого. Провівши кілька ігор вони обговорювались в парах або малих групах прикметники, використовуючи різні інтерактивні вправи, щоб закріпити вивчене (рис. 3.12).

Рис. 3.12. Зразок гри на встановлення протилежних за значенням прикметників на онлайн-ресурсі Vamboozle [59]

Під час закріплення знань на уроці було використано вправи для того, щоб вгадувати літери або розшифровувати слова, пов'язані з темою, яка вивчається, використовуючи іноземну мову для побудови правильних слів і фраз.

Загалом, використання Vamboozle на уроці іноземної мови може забезпечити веселі та інтерактивні дії, які можуть допомогти учням покращити їхні мовні навички та поглибити розуміння теми, що вивчається.

Під час пробного навчання було використано три онлайн-ресурси: Wordwall, Vamboozle та BBC Learning English, щоб залучити та навчати учнів.

Пробне навчання розпочалося із ознайомлення з лексикою за допомогою онлайн-ресурсу Wordwall (інтерактивні словникові ігри та завдання, які допомагають учням вивчити та запам'ятати нові слова, спеціальні вправи та ігри, щоб розвивати словниковий запас більш привабливим і цікавим для учнів).

Після представлення лексики було використано інший онлайн-ресурс Vamboozle, щоб переглянути та перевірити знання учнів (різноманітні інтерактивні ігри, які можна налаштувати відповідно до потреб уроку).

Сайт BBC Learning English, використовувався щоб надати додаткові навчальні ресурси та матеріали. BBC Learning English пропонує широкий вибір навчальних матеріалів, включаючи статті, відео та тести. Під час пробного навчання ці матеріали використовувались, щоб закріпити концепції уроку та надати учням більше можливостей для практики та вдосконалення своїх мовних навичок.

Загалом, включивши такі онлайн-ресурси, як Wordwall, Vamboozle та BBC Learning English, можна створити захоплюючий та ефективний урок іноземної мови, який допоможе учням вивчити та практикувати нову лексику, перевірити свої знання та закріпити вивчене на уроці.

Узагальнюючи, використання онлайн-ресурсів, таких як Wordwall, Vamboozle та BBC learning English, вважаємо, що їх використання має перспективи для покращення процесу навчання та збільшення мотивації учнів до вивчення іноземної мови. В результаті практичного застосування вправ

встановлено, що їх використання допомагає стимулювати інтерес учнів до вивчення нових слів, збільшувати кількість активної участі учнів у процесі навчання, покращувати залучення та мотивацію здобувачів освіти, а також поліпшувати розуміння та запам'ятовування навчального матеріалу.

Отже, використання онлайн-ресурсів Wordwall, Bamboozle та BBC learning English має значний потенціал для поліпшення якості навчання та збільшення мотивації учнів до вивчення іноземної мови. Однак важливо враховувати особливості учнів та підбирати відповідні інструменти для досягнення максимального результату.

3.2. Інтерпретація результатів пробного навчання із використанням онлайн-ресурсів Wordwall, Bamboozle та BBC learning English як засобу формування іншомовної лексичної компетентності

Практично застосувавши методику навчання англійської мови із використанням онлайн-ресурсів Wordwall, Bamboozle та BBC learning English як засобу формування іншомовної лексичної компетентності, нами було проведено підсумкове тестування учнів за тестом, який викладено у додатку В.

За результатами повторного тестування та з використанням критеріїв оцінювання рівня сформованості лексичної компетентності, встановлено такі результати (рис. 3.13):

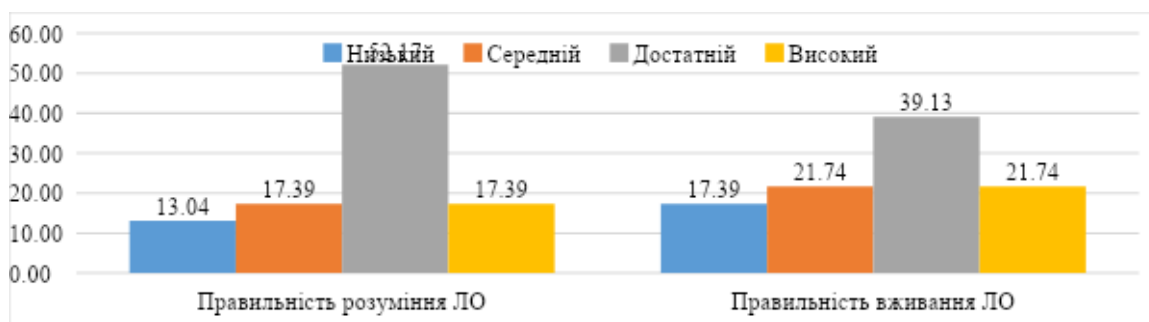

Рис. 3.13. Рівні сформованості лексичної компетентності учнів 7 класу, які взяли участь у дослідженні після проведення пробного навчання

За результатами вихідного тестування, встановлено, що за оцінкою правильності розуміння ЛО більшість учнів мають достатній рівень – 52,17% (12 учнів). За результатами аналізу рівня сформованості лексичної компетентності в учнів 7 класу, можна відзначити, що більшість учнів має достатній рівень ЛК – 39,13% (9 учнів).

Здійснено порівняння результатів розуміння та вживання ЛО «до» та «після» пробного навчання (рис. 3.14).

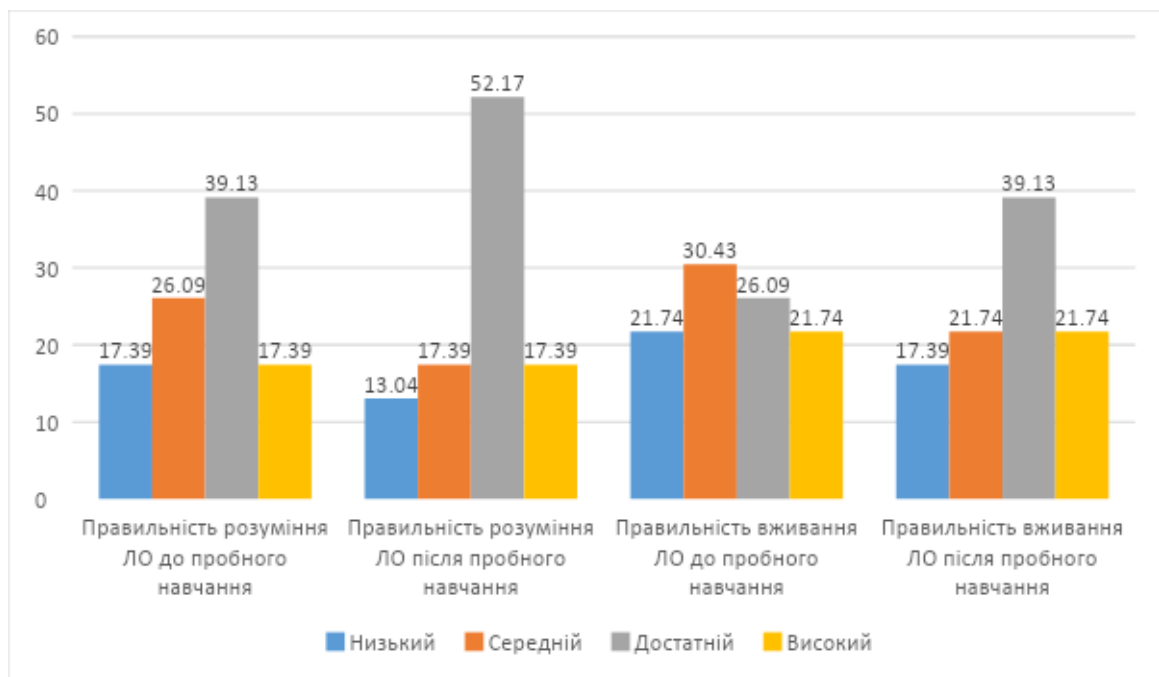

Рис. 3.14. Порівняння результатів рівня сформованості ЛК «до» та «після» пробного навчання

Оцінимо рівень сформованості лексичної компетентності через аналіз правильності розуміння ЛО та вживання ЛО учнями, які взяли участь у дослідженні. На підставі порівняльного аналізу відповідей учасників до проведення пробного навчання та у результаті його проведення за підсумками оцінювання тесту, бачимо, що після проведення пробного навчання:

учасників із низьким рівнем правильності розуміння ЛО після проведення пробного навчання стало 13,04% учасників, що на 4,35% менше, ніж до проведення пробного навчання;

учасників із середнім рівнем правильності розуміння ЛО після проведення пробного навчання стало 17,39% учасників, що на 8,7% менше, ніж до проведення пробного навчання;

учасників із достатнім рівнем правильності розуміння ЛО після проведення пробного навчання стало 52,17% учасників, що на 13% більше, ніж до проведення пробного навчання;

кількість учасників із високим рівнем правильності розуміння ЛО після проведення пробного навчання, як і до проведення пробного навчання – залишилась без змін.

Що стосується аналізу результатів правильності вживання ЛО до та після пробного навчання, бачимо, що:

учасників із низьким рівнем правильності вживання ЛО після проведення пробного навчання стало 17,39% учасників, що на 4,35% менше, ніж до проведення пробного навчання;

учасників із середнім рівнем правильності вживання ЛО після проведення пробного навчання стало 21,74% учасників, що на 8,69% менше, ніж до проведення пробного навчання;

учасників із достатнім рівнем правильності вживання ЛО після проведення пробного навчання стало 39,13% учасників, що на 13,04% більше, ніж до проведення пробного навчання;

кількість учасників із високим рівнем ЛК після проведення пробного навчання, як і до проведення пробного навчання – залишилась без змін.

У підсумку здійсненого тестування та у результаті порівняння отриманих результатів, відзначаємо, що пробне навчання із використанням онлайн-ресурсів Wordwall, Bamboozle та BBC learning English вплинуло на рівень лексичної компетентності. Частина учнів підвищила свій рівень лексичної компетентності у правильності розуміння лексичних одиниць та у правильності вживання лексичних одиниць.

Для подальшого покращення лексичної компетентності учнів можливо використання додаткових методик та вправ, щоб забезпечити більше можливостей для практики та усвідомлення вживання лексичних одиниць в конкретних ситуаціях, а, відтак, підвищення ефективності формування іншомовної лексичної компетентності за допомогою сучасних засобів – онлайн-ресурсів Wordwall, Bamboozle та BBC learning English.

Окрім цього, здійснено анкетування, спрямоване на визначення думки здобувачів освіти середньої школи щодо ефективності та раціональності застосування ІКТ на уроках вивчення іноземної мови. В анкетуванні взяли участь 23 учні 7 класу, віком 13 років.

Анкета опитування щодо ефективності ІКТ на уроці англійської мови передбачає запитання, які стосуються використання різних технологій та електронних інструментів, які можуть застосовуватись вчителем на уроках англійської мови та їх впливу на навчальний процес та результати учнів. Анкета включає запитання про те, як часто використовуються різні ІКТ-інструменти на уроках, які саме інструменти використовуються, які переваги використання ІКТ у навчанні англійської мови бачать учні, а також які перешкоди виникають у процесі використання ІКТ на уроках. Отримана інформація з опитування може бути корисною для вчителів та учнів для покращення якості навчання та вдосконалення методів використання ІКТ на уроках англійської мови.

Враховуючи вище викладене, розроблено анкету, яка складається із 10 питань з відповідями:

1. Як часто використовуються засоби ІКТ на уроках англійської мови?

Щодня

Кілька разів на тиждень

Рідко

Ніколи не використовуються

Які інструменти ІКТ вчитель використовує на уроці англійської мови?

Комп'ютер або ноутбук

Проектор або екран

Інтерактивна дошка

Планшет або смартфон

Інтернет

Програми для вивчення англійської мови

Електронні підручники, матеріали

3. Чи вважаєте ви, що використання ІКТ на уроках англійської мови зробило навчання більш ефективним?

Так

Ні

Не можу відповісти

4. Які переваги використання ІКТ на уроках англійської мови?

Підвищення зацікавленості учнів

Забезпечення доступу до різноманітних матеріалів

Покращення навичок використання технологій

Забезпечення більш інтерактивного навчання

Підвищення мотивації

5. Чи згодні ви з твердженням, що використання ІКТ на уроках англійської мови зробило навчання більш цікавим та зрозумілим?

Повністю згоден/згодна

Зі значною мірою згоден/згодна

Частково згоден/згодна

Не згоден/згодна

Важко відповісти

6. Чи змінився рівень мотивації учнів до вивчення англійської мови за допомогою використання ІКТ?

Так, зріс

Так, зменшився

Ні, не змінився

Важко відповісти

7. Як ви оцінюєте ефективність використання ІКТ на уроках англійської мови?

дуже ефективно

трохи ефективно

не має особливої ефективності

трохи неефективно

зовсім неефективно

8. Чи було тобі цікаво працювати із онлайн-ресурсами?

Так

Ні

Не можу відповісти

9. Надасиш перевагу традиційному уроку чи із використанням ІКТ?

Традиційному уроку

Уроку із використанням ІКТ

Не можу відповісти

10. Які проблеми або перешкоди виникають у вас під час використання ІКТ на уроках?

нестабільна робота обладнання

обмежені можливості використання засобів ІКТ

невміння вчителя користуватись мультимедійними засобами

інші причини

Ознайомившись з питаннями анкети, здобувачі освіти обрали той варіант відповіді, який на їх думку найбільше підходить.

З метою визначення рівня використання та розуміння учнями особливостей здійснення пробного навчання із застосуванням ІКТ було проведено вхідне анкетування дітей середнього шкільного віку. Учні надати відповіді на питання анкети, із якої ми бачимо наступне: результати анкетування показали, що 56,5% учасників (13 осіб) дослідження підкреслюють, що засоби

ІКТ на уроках англійської мови у їх класі використовуються кілька разів на тиждень, 38,4% (8 осіб) відзначають, що рідко, решта – 8,7% (2 особи) вважають, що постійно (рис. 3.15).

Як часто використовуються засоби ІКТ на уроках англійської мови?
23 відповіді

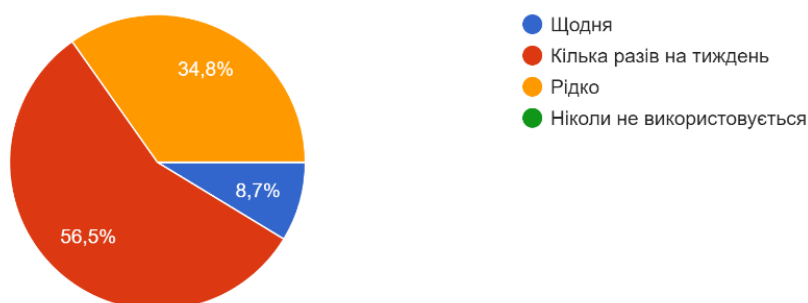

Рис. 3.15. Відповіді учасників дослідження на 1 питання анкети

Даючи відповіді на питання стосовно того, які інструменти ІКТ вчитель використовує на уроці англійської мови, 43,5% (10 осіб) вказують – комп'ютер, або ноутбук, іще 43,5% (10 осіб) зазначають, що часто використовується інтерактивна дошка (вважаємо, що в поєднанні з ПК), 8,7% (2 особи) відзначають, що інколи на уроках застосовується проектор з екраном, а 4,3% (1 особа) вказують, що місце має і використання програм для вивчення англійської мови (рис. 3.16).

Які інструменти ІКТ вчитель використовує на уроці англійської мови?
23 ответа

Рис. 3.16. Відповіді учасників дослідження на 2 питання анкети

Відповідаючи на 3 питання анкети, бачимо, що усі учасники вважають, що використання ІКТ на уроках англійської мови зробило навчання більш ефективним (рис. 3.17).

Чи стало б, на вашу думку, навчання із використанням ІКТ на уроках англійської мови більш ефективним?

23 відповіді

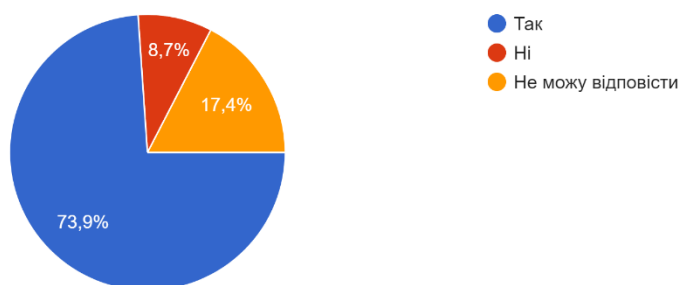

Рис. 3.17. Відповіді учасників дослідження на 3 питання анкети

Як бачимо, результати 4 питання, розділились на коло думок, відтак: 26,1% (6 осіб) вважають, що ІКТ сприяє підвищенню зацікавленості учнів на роках, 21,7% (5 осіб) – забезпеченню доступу до різноманітних матеріалів, 8,7% (2 особи) – покращенню навичок використання технологій, 21,7% (5 осіб) – забезпеченню більш інтерактивного навчання, а іще 21,7% (5 осіб) – підвищенню мотивації (рис. 3.18).

Які переваги використання ІКТ на уроках англійської мови?

23 ответа

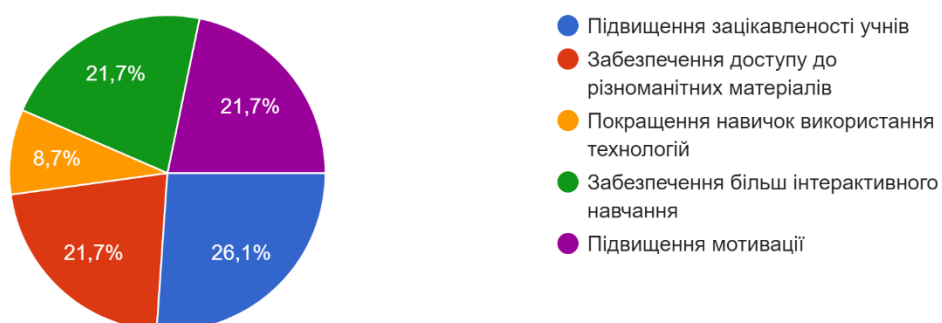

Рис. 3.18. Відповіді учасників дослідження на 4 питання анкети

Як бачимо, 39,1% (9 осіб) згодні із твердженням, що використання ІКТ на уроках англійської мови зробило навчання більш цікавим та зрозумілим, 43,5% (10 осіб) значною мірою погоджуються з таким твердженням, 13% (3 особи) погоджуються частково, решта – 4,3% (1 особа) частково погоджуються (рис. 3.19).

Чи згодні ви з твердженням, що використання ІКТ на уроках англійської мови зробило б навчання більш цікавим та зрозумілим?

23 відповіді

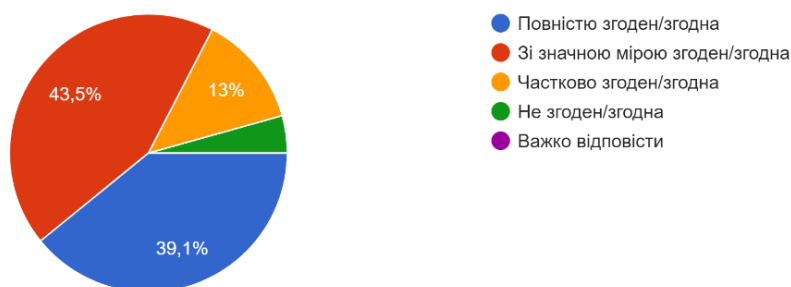

Рис. 3.19. Відповіді учасників дослідження на 5 питання анкети

Із загального числа учасників дослідження, 52,2% (12 осіб) вважають, що рівень мотивації учнів до вивчення англійської мови за допомогою використання ІКТ змінився, а 8,7% (2 особи) зазначають, що він залишився на тому ж рівні. Ще 4,3% (1 особа), зазначає, що рівень мотивації учнів до вивчення англійської мови за допомогою використання ІКТ зменшився б, а 34,8% (8 осіб) зазначають, що їм важко відповісти на це питання (рис. 3.20).

Чи змінився б рівень мотивації учнів до вивчення англійської мови за допомогою використання ІКТ?

23 відповіді

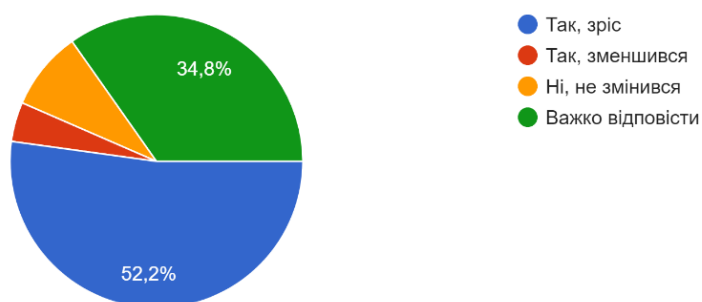

Рис. 3.20. Відповіді учасників дослідження на 6 питання анкети

Ефективність використання ІКТ на уроках англійської мови 34,8% (8 осіб) учасників дослідження оцінюють як дуже ефективну, 56,5% (13 осіб) – трохи ефективну, іще 4,3% (1 особа) – зазначають, що на їх думку вона не має особливої ефективності (рис. 3.21).

Як ви думаєте чи було б використання ІКТ на уроках англійської мови ефективним?
23 відповіді

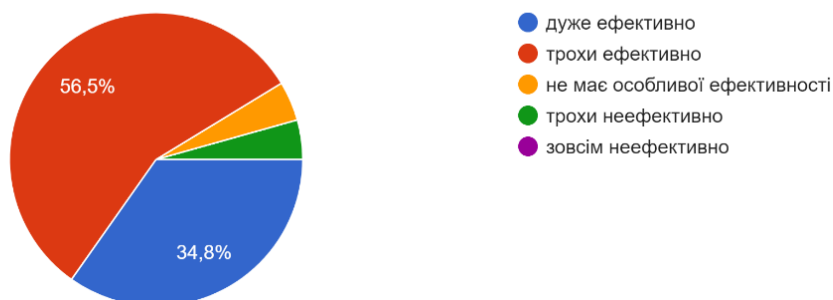

Рис. 3.21. Відповіді учасників дослідження на 7 питання анкети

Із загального числа учасників дослідження, 56,5% (13 осіб) підтверджують, що цікаво працювати із онлайн-ресурсами, а 30,4% (7 осіб) зазначають, що не можуть точно відповісти на це питання, що свідчить про їх невизначеність, а решта 13% (3 особи) зазначають, що використання ІКТ для них є не надто цікавим (рис. 3.22).

Чи було б тобі цікаво працювати із онлайн-платформами?
23 відповіді

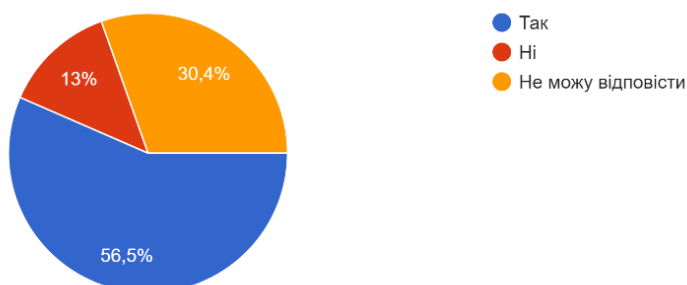

Рис. 3.22. Відповіді учасників дослідження на 8 питання анкети

Відповідаючи на питання, чи нададуть вони перевагу традиційному уроку чи уроку із використанням ІКТ, учнів 60,9% (14 осіб) вказують, що оберуть сучасний нестандартний урок, 26,1% (6 осіб) зазначили, що не можуть точно відповісти на це питання, решта – 13% (3 особи) зазначають, що хотіли б працювати із використанням традиційних форм навчання (рис. 3.23).

Надаєш перевагу традиційному уроку чи уроку із використанням ІКТ?
23 відповіді

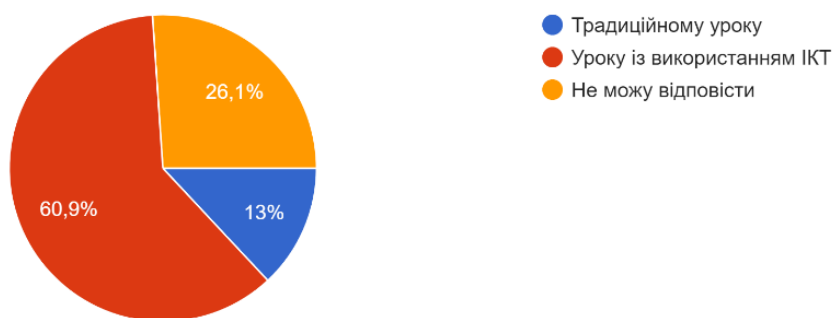

Рис. 3.23. Відповіді учасників дослідження на 9 питання анкети

Відповідаючи на питання, стосовно того, які проблеми або перешкоди виникають у вас під час використання ІКТ на уроках 47,8% (11 осіб) зазначають коло інших причин, які не конкретизуються.

Враховуючи сучасні реалії існування освіти, вважаємо, що це може бути нестабільна ситуація з електроенергією та періодична відсутність Інтернет-з'єднання, що створює перешкоди для використання засобів ІКТ та сучасних технологій навчання.

Ще 13% (3 особи) зазначають, що перешкодою виступає нестабільна робота обладнання, 30,4% (7 осіб) зазначають, що обмеженими є можливості використання засобів ІКТ, а решта 8,7% (2 особи) серед проблем виокремлюють обмежені можливості використання засобів ІКТ, що також вважаємо пов'язано із складною енерго- ситуацією (рис. 3.24).

Які, на твою думку, проблеми або перешкоди перешкоджають використанню ІКТ на уроках?
23 відповіді

Рис. 3.24. Відповіді учасників дослідження на 10 питання анкети

Після проведення пробного навчання було здійснено повторне анкетування учнів (фінальний тест) за тією ж анкетой. Демонструємо та аналізуємо отримані результати, щоб відстежити динаміку у відповідях учасників.

Результати анкетування показали, що 87% учасників (20 осіб) дослідження підкреслюють, що засоби ІКТ на уроках англійської мови у їх класі використовуються кілька разів на тиждень, решта – 13% (3 особи) вважають, що постійно (рис. 3.25).

Як часто використовуються засоби ІКТ на уроках англійської мови?
23 ответа

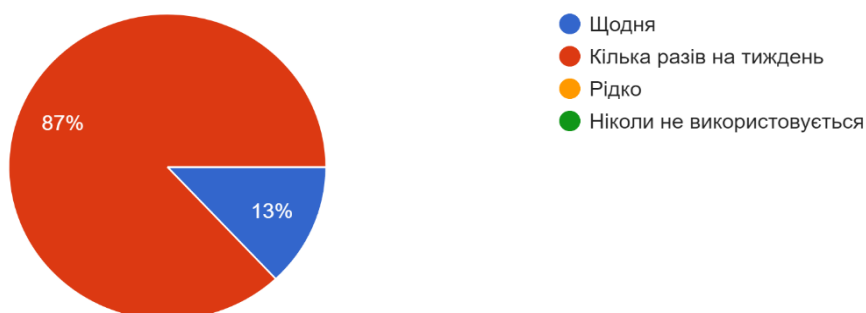

Рис. 3.25. Відповіді учасників дослідження на 1 питання анкети

Даючи відповіді на питання стосовно того, які інструменти ІКТ вчитель використовує на уроці англійської мови, 17,4% (4 осіб) вказують – комп'ютер,

або ноутбук, іще 39,1% (9 осіб) зазначають, що часто використовується інтерактивна дошка (вважаємо, що в поєднанні з ПК), 17,4% (4 особи) відзначають, що інколи на уроках застосовується проектор з екраном, а 8,7% (2 особи) вказують, що місце має і використання програм для вивчення англійської мови, 4,3% (1 особа) – електронні підручники або матеріали (рис. 3.26).

Які інструменти ІКТ вчитель використовує на уроці англійської мови?
23 відповіді

Рис. 3.26. Відповіді учасників дослідження на 2 питання анкети

Відповідаючи на 3 питання анкети, бачимо, що усі учасники вважають, що використання ІКТ на уроках англійської мови зробило навчання більш ефективним (рис. 3.27).

Чи вважаєте ви, що використання ІКТ на уроках англійської мови зробило навчання більш ефективним?
23 ответа

Рис. 3.27. Відповіді учасників дослідження на 3 питання анкети

Як бачимо, результати 4 питання, розділились на коло думок, відтак: 26,1% (6 осіб) вважають, що ІКТ сприяє підвищенню зацікавленості учнів на роках, 21,7% (5 осіб) – забезпеченню доступу до різноманітних матеріалів, 8,7% (2 особи) – покращенню навичок використання технологій, 21,7% (5 осіб) – забезпеченню більш інтерактивного навчання, а іще 21,7% (5 осіб) – підвищенню мотивації (рис. 3.28).

Які переваги використання ІКТ на уроках англійської мови?

23 ответа

Рис. 3.28. Відповіді учасників дослідження на 4 питання анкети

Як бачимо, 60,9% (14 осіб) згодні із твердженням, що використання ІКТ на уроках англійської мови зробило навчання більш цікавим та зрозумілим, 30,4% (7 осіб) значною мірою погоджуються з таким твердженням, решта – 8,7% (2 особи) частково погоджуються (рис. 3.29).

Чи згодні ви з твердженням, що використання ІКТ на уроках англійської мови зробило навчання більш цікавим та зрозумілим?

23 ответа

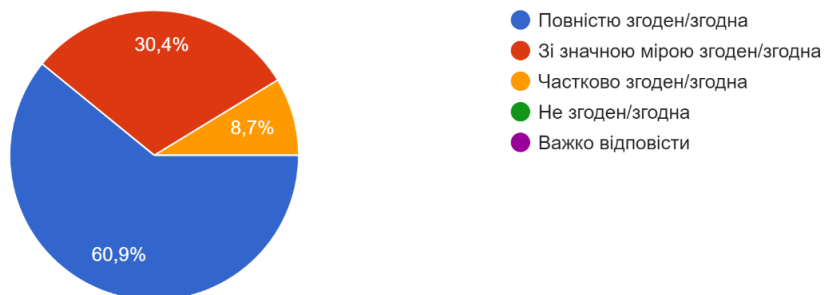

Рис. 3.29. Відповіді учасників дослідження на 5 питання анкети

Із загального числа учасників дослідження, 95,7% (22 особи) вважають, що рівень мотивації учнів до вивчення англійської мови за допомогою використання ІКТ змінився, а 4,3% (1 особа) зазначають, що він залишився на тому ж рівні (рис. 3.30).

Чи змінився рівень мотивації учнів до вивчення англійської мови за допомогою використання ІКТ?

23 ответа

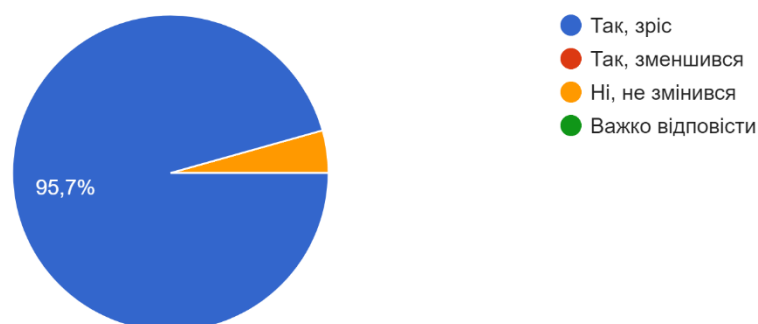

Рис. 3.30. Відповіді учасників дослідження на 6 питання анкети

Ефективність використання ІКТ на уроках англійської мови 73,9% (17 осіб) учасників дослідження оцінюють як дуже ефективну, решта – 26,1% (6 осіб) – вважають її трохи ефективною (рис. 3.31).

Як ви оцінюєте ефективність використання ІКТ на уроках англійської мови?

23 ответа

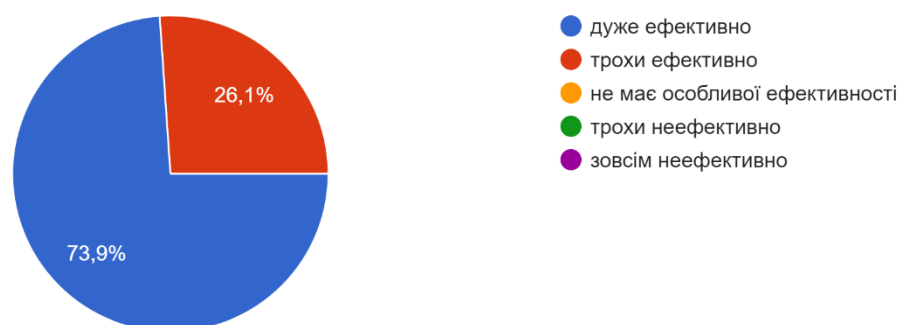

Рис. 3.31. Відповіді учасників дослідження на 7 питання анкети

Із загального числа учасників дослідження, 95,7% (22 особи) підтверджують, що цікаво працювати із онлайн-ресурсами, а 4,3% (1 особа) зазначають, що не можуть точно відповісти на це питання, що свідчить про їх невизначеність (рис. 3.32).

Чи було тобі цікаво працювати із онлайн-платформами?
23 ответа

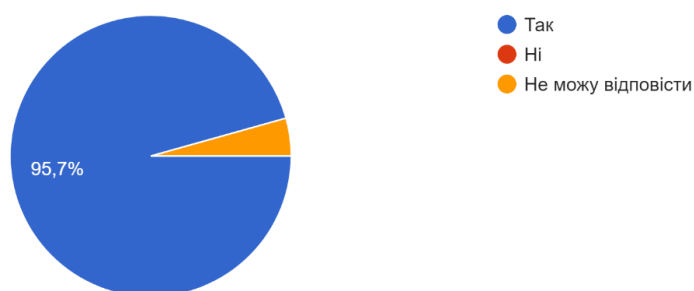

Рис. 3.32. Відповіді учасників дослідження на 8 питання анкети

Відповідаючи на питання, чи нададуть вони перевагу традиційному уроку чи уроку із використанням ІКТ, учнів 95,7% (22 особи) вказують, що оберуть сучасний нестандартний урок, решта – 4,3% (1 особа) зазначають, що хотіли б працювати із використанням традиційних форм навчання (рис. 3.33).

Надасиш перевагу традиційному уроку чи уроку із використанням ІКТ?
23 ответа

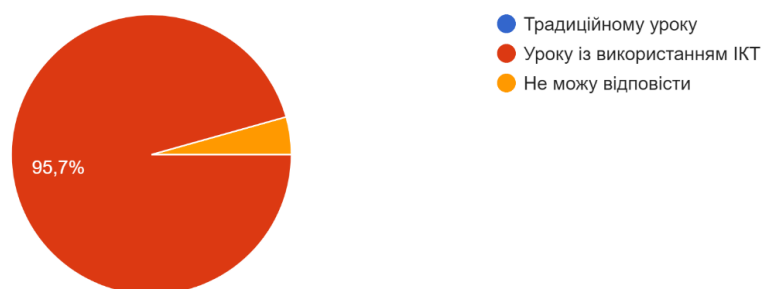

Рис. 3.33. Відповіді учасників дослідження на 9 питання анкети

Відповідаючи на питання, стосовно того, які проблеми або перешкоди виникають у вас під час використання ІКТ на уроках 78,3% (18 осіб) зазначають коло інших причин, які не конкретизуються. Враховуючи сучасні реалії існування освіти, вважаємо, що це може бути нестабільна ситуація з

електроенергією та періодична відсутність Інтернет-з'єднання, що створює перешкоди для використання засобів ІКТ та сучасних технологій навчання. Ще 13% (3 особи) зазначають, що перешкодою виступає нестабільна робота обладнання, а решта 8,7% (2 особи) серед проблем виокремлюють обмежені можливості використання засобів ІКТ, що також вважаємо пов'язано із складною енерго- ситуацією (рис. 3.34).

Які проблеми або перешкоди виникають у вас під час використання ІКТ на уроках?
23 ответа

Рис. 3.34. Відповіді учасників дослідження на 10 питання анкети

Ефективність пробного навчання іноземної мови з використанням онлайн-ресурсів можна оцінити за кількома критеріями, такими як залученість учнів, результати вивчення мови та відгуки учнів і вчителів про використання ІКТ на уроках, а сам рівень визначення володіння іноземною мовою, послуговуючись критеріями оцінювання навчальних досягнень учнів основної й старшої школи, затвердженими наказом МОН «Про затвердження критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти» від 13.04.2011 №329, керуючись інструктивно-методичними рекомендаціями, положеннями освітньої програми закладу освіти, навчальної/модельної програми, яку використовує у своїй діяльності.

Загалом, ефективність пробного навчання іноземної мови з використанням онлайн-ресурсів залежить від кількох факторів, у тому числі від якості навчальних матеріалів, рівня залученості та участі здобувачів освіти у процесі уроку, а також від навчальних стратегій вчителя. Використовуючи

різноманітні методи оцінювання, вчителі можуть оцінити ефективність своїх онлайн-уроків іноземної мови та внести корективи для покращення результатів навчання учнів.

Отже, на основі проведеного пробного навчання, здійснення вхідного та вихідного тестування, нами встановлено, що використання онлайн-ресурсів на уроках іноземної мови під час формування іншомовної лексичної компетентності в учнів середньої школи є ефективним інтерактивним засобом.

Висновки до розділу 3

1. Використання онлайн-ресурсів може бути корисним інструментом для формування ЛК учнів, оскільки вони дозволяють зануритися в англomовне середовище та збільшити словниковий запас завдяки доступу до великої кількості різноманітних матеріалів, таких як відеоуроки, тестові завдання та інтерактивні вправи. Онлайн-ресурси, такі як Wordwall, Bamboozle та BBC learning English, допомагають учням покращувати свої знання в англійській мові, надаючи можливість повторювати слова та фрази, вивчати нові лексичні одиниці та використовувати їх у контексті. Крім того, вчителі можуть налаштовувати темп навчання для учнів, що допомагає підвищити ефективність навчання.

2. На підставі проаналізованих можливостей використання онлайн-ресурсів Wordwall, Bamboozle та BBC learning English під час уроків іноземної мови з метою формування іншомовної ЛК здобувачів освіти середньої школи, було проведено апробацію уроку з використанням онлайн-ресурсів Wordwall, Bamboozle та BBC learning English. Як підсумок апробації здійснено аналіз результатів із залученням учнів у цей процес.

Як результат – встановлено, що в якості методів дослідження використовувалися педагогічні спостереження, тестування, анкетування. В результаті дослідження було встановлено, що методика формування іншомовної

ЛК в середній школі на базі активного використання інтернет-ресурсів, а також інтерактивних методів навчання, є дієвою.

З метою визначення рівня використання та розуміння учнями особливостей здійснення пробного навчання із застосуванням ІКТ було проведено вхідне анкетування дітей середнього шкільного віку. Після проведення пробного навчання було здійснено повторне анкетування учнів (фінальний тест) за тією ж анкетною. На підставі порівняльного аналізу відповідей учасників до проведення пробного навчання та у результаті його проведення за питаннями анкети встановлено що використання ІКТ є ефективним у процесі навчання. Отже, використання ІКТ може бути корисним інструментом для підвищення якості навчання та досягнення кращих результатів.

3. Результати дослідження свідчать про підвищення рівня засвоєння лексичного матеріалу учнями, а також про підвищення мотивації до вивчення англійської мови. Учні відзначили цікавість та ефективність запропонованої методики. Вчителі підтвердили, що такий підхід дозволяє дати більше можливостей для розвитку комунікативної компетентності.

4. Ефективність пробного навчання іноземної мови з використанням онлайн-ресурсів можна оцінити за кількома критеріями, такими як залученість учнів, результати вивчення мови та відгуки учнів і вчителів про використання ІКТ на уроках. На підставі проведеного дослідження встановлено, що використання ІКТ на уроках англійської мови сприяє підвищенню рівня ЛК у учнів середньої школи. Загалом, ефективність пробного навчання іноземної мови з використанням онлайн-ресурсів залежить від кількох факторів, у тому числі від якості навчальних матеріалів, рівня залученості та участі здобувачів освіти у процесі уроку, а також від навчальних стратегій вчителя. Використовуючи різноманітні методи оцінювання, вчителі можуть оцінити ефективність своїх онлайн-уроків іноземної мови та внести корективи для покращення результатів навчання учнів.

ВИСНОВКИ

Відповідно до поставленої мети досягнуто виконання завдань дослідження.

1. ЛК включає лексичні знання, навички та вміння використовувати їх у різних контекстах, а також стратегії засвоєння лексичного матеріалу. Послідовність формування ЛК включає три основні компоненти: знання, навичка, вміння. Основні етапи формування іншомовної ЛК учнів середньої школи включають: етап подачі, семантизації лексичної одиниці, етап автоматизації дій учнів з лексичним матеріалом на рівні слова, словосполучення та на понад фразовому рівні, етап автоматизації дій учнів з лексичної одиниці у мовленні на текстовому рівні контролю її засвоєння учнями. Формування ЛК з іноземної мови потребує розробки форм, методів і вправ для формування лексичних умінь. Знання психофізіологічних процесів, що відбуваються під час вивчення англійської мови, допомагає вчителям враховувати психологічні особливості учнів середньої школи і покращувати ефективність навчання.

2. Регулярне та поступове поповнення словникового запасу є ключовим аспектом вивчення англійської мови. Формування ЛК є необхідним для успішного вивчення мови. Для формування ЛК вчитель повинен сформулювати комплексні та ефективні методи реалізації іншомовної ЛК, керуючись потребою розвитку говоріння, читання, письма та аудіювання. Розвиток іншомовних навичок учнів є надзвичайно актуальною проблемою, яка потребує вирішення на теоретичному та практичному рівні. Розробка науково обґрунтованої системи формування іншомовної ЛК на основі використання ІКТ є своєчасною відповіддю на потреби сучасної школи. Активні та інтерактивні форми та методи навчання є ефективними для формування іншомовної ЛК. До них відносять рольові та імітаційні ігри, мовні етюди, інсценування, конкурси, вікторини, дискусії, мовні проекти, конференції, олімпіади, тематичні вечори, мовні портфоліо, дні та свята мови, концерти та вистави.

3. Використання ІКТ на уроках англійської мови може покращити результати навчання. ІКТ дозволяє створити інтерактивне та змістовне середовище для навчання, де учні можуть більш ефективно засвоювати нові знання та вдосконалювати свої мовні навички. Використання ІКТ на уроках англійської мови підвищує мотивацію учнів та робить навчання більш цікавим та захоплюючим. Важливо пам'ятати про необхідність розумного використання ІКТ та їх поєднання з традиційними методами навчання. Використання ІКТ на уроках англійської мови допомагає вирішувати важливі питання, такі як застосування новітніх технологій в освіті, покращення навичок самостійної роботи учнів з інформаційними ресурсами, активізація навчання, поліпшення засвоєння знань, стимулювання та мотивація учнів, а також більш ефективне формування у них лексичної компетентності.

4. Використання онлайн-ресурсів є корисним інструментом для формування ЛК учнів. Онлайн-ресурси дозволяють зануритися в англійське середовище та збільшити словниковий запас завдяки доступу до різноманітних матеріалів. Wordwall, Bamboozle та BBC learning English є прикладами онлайн-ресурсів, які допомагають покращувати знання в англійській мові. Онлайн-ресурси надають можливість повторювати слова та фрази, вивчати нові лексичні одиниці та використовувати їх у контексті. Вчителі можуть налаштовувати темп навчання для учнів, що допомагає підвищити ефективність навчання.

5. Використання онлайн-ресурсів, таких як Wordwall, Bamboozle і BBC Learning English, дозволяє зацікавити учнів до вивчення нових слів, підвищити активну участь учнів у процесі вивчення та поліпшити їх розуміння та запам'ятовування навчального матеріалу. Крім того, ці онлайн-ресурси розвивають різноманітні навички, такі як граматику, лексику, читання, аудіювання та письмо. Вони також дозволяють вчителю використовувати більш інтерактивні методи навчання та індивідуалізувати процес навчання, що забезпечує підвищення якості навчання та збільшення мотивації учнів. Однак

важливо враховувати особливості учнів та використовувати відповідні інструменти для досягнення максимального результату.

6. Під час дослідження можливостей використання онлайн-ресурсів для розвитку іншомовної ЛК здобувачів освіти середньої школи було проведено апробацію пробного навчання з використанням Wordwall, Bamboozle та BBC Learning English. Дослідження включало педагогічні спостереження, тестування та анкетування учнів, що підтвердило ефективність такого підходу до навчання. З метою визначення рівня використання та розуміння учнями особливостей здійснення уроку із застосуванням ІКТ було проведено вхідне тестування учнів 7 класу, середнього шкільного віку. Після проведення пробного навчання було здійснено підсумкове тестування та анкетування учнів. На підставі порівняльного аналізу відповідей та результатів учасників до проведення пробного навчання та у результаті його проведення за питаннями анкети та результатами вхідного та вихідного тестів встановлено що використання ІКТ є ефективним у процесі навчання. Використання ІКТ підвищує мотивацію та активність учнів, поліпшує їхнє розуміння та запам'ятовування матеріалу та може стати корисним інструментом для підвищення якості навчання. На підставі порівняльного аналізу відповідей учасників до проведення пробного навчання та у результаті його проведення за підсумками оцінювання тесту, бачимо, що після проведення пробного навчання кількість учнів із достатнім рівнем знань підвищилась, тоді як кількість учнів із низьким та середнім рівнем правильності розуміння та вживання ЛО скоротився. Результати дослідження свідчать про підвищення рівня засвоєння лексичного матеріалу та мотивації до вивчення англійської мови, і підтверджують, що такий підхід дозволяє дати більше можливостей для формування лексичної компетентності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабинська П. К. Порівняльний аналіз методичних підходів до навчання лексики. *Науковий вісник Полісся*. 2017. №(1). С. 26-31.
2. Бабій І.І. Формування іншомовної ЛКучнів середньої ланки загальноосвітньої школи. Матеріали Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції «Мова, освіта, наука в контексті міжкультурної комунікації». URL: http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/19457/1/MON_9-10.pdf.
3. Баценко І.В. Формування навичок іншомовного спілкування учнів засобами крос-культурної комунікації. *Наукові записки. Серія "Педагогічні науки"*. Випуск 138. 2014. С. 22-26.
4. Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2013. 590 с.
5. Бігич О.Б. Методика формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетенції: курс лекцій / за ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2011. 344 с.
6. Боршовецька В. Д. Формування ЛК майбутніх фахівців вищої кваліфікації: теоретичні та методичні аспекти. *Київський університет імені Бориса Грінченка*. 2011.
7. Бухбіндер В.А. Формування ЛК в умовах інтенсивного навчання іноземної мови. *Наукові записки. Серія: Проблеми методики філологічної освіти*. Вип. 8. 2011. С. 48-51.
8. Веремейчик І.В., Гірняк І.Ю. Використання ІКТ на уроках іноземних мов: теорія і практика. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Педагогіка і психологія*. 2019. Вип. 36. С. 98-104.

9. Галаєвська Л.В. Формування компетентного учня-читача із застосуванням мультимедійних технологій. URL: https://lib.iitta.gov.ua/720828/1/%D0%93%D0%B0%D0%BB%D0%B0%D1%94%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0_%D1%82%D0%B5%D0%B7%D0%B8.pdf
10. Глущенко Т. Використання онлайн-ресурсів у процесі вивчення іноземної мови. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Філологія*. 2019. №86. С. 66-73.
11. Гнаткевич Ю. В. Проблема формування ЛК в контексті сучасної іноземної мовної освіти. *Інноваційна педагогіка*. 2010. №1(35). С. 49-54.
12. Данилюк В.М. Застосування ІКТ на уроках англійської мови в початковій школі як засіб підвищення якості навчання молодших школярів. *Педагогічний інститут Київського університету імені Бориса Грінченка, Інститут людини*. Випуск 17. Київ, 2015. URL: <http://surl.li/hphru>
13. Дрозд Л.В. Використання ІКТ на уроках англійської мови. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2019. Т.9. № 6. С. 18-29.
14. Іванова О. Використання ІКТ на уроках англійської мови в середній школі. *Наукові записки Інституту інноваційних технологій і змісту освіти*. 2020. №1(2). С. 62-70.
15. Іванова О.В., Шинкаренко Ю.І. Використання ІКТ на уроках англійської мови в початковій школі: проблеми та перспективи. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2018. Т. 152. С. 89-94.
16. Кагальняк Г. І., Шулдик Г. О., Якимчук Б. А., Данилевич Л. А. Психологія здібностей: Навч. посібник. Київ : Наук. світ, 2001. 75 с.
17. Квітка А. (2018). ІКТ у викладанні лексики англійської мови в початковій школі. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2018. №9 (79). С. 173-180.

18. Китайгородська Г.О. Психологія вивчення іноземних мов. Київ: Академвидав. 2003.

19. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / під загальною редакцією О. В. Овчарук. Київ: „К. І.С”, 2004. 112 с.

20. Косован В. В. Значення ІКТ у розвитку лексичної компетентності здобувачів освіти. *Матеріали студентської наукової конференції Чернівецького національного університету (25-27 квітня 2023. Факультет іноземних мов. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2023. С. 137-139.*

21. Косован В. В. Роль ІКТ у розвитку лексичної компетентності учнів середньої школи на уроках англійської мови (на основі платформ таких як Wordwall, Bamboozle та BBC learning English). *Магістерські студії : Збірник наукових статей студентів, магістрантів та молодих науковців.*

22. Кравченко І.М., Григорук Т.В. Використання ІКТ на уроках іноземних мов: теорія і практика. *Інформаційні технології і засоби навчання.* 2020. Т. 76. № 6. С. 135-150.

23. Кравчук О.А. Переваги та недоліки використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі. *Modern Achievements of Science and Education XV International Conference.* URL: <http://elar.khmnu.edu.ua/bitstream/123456789/9131/1/Kravchuk.pdf>

24. Крутецький А.Ю. Лексична компетентність у процесі формування професійної компетентності майбутніх учителів іноземних мов. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика навчання і виховання.* 2015. Вип. 19 (26). С. 63-68.

25. Кужіль О.В. Формування комунікативної компетентності учнів на уроках іноземної мови. URL: <https://nmc-pto.rv.ua/DOK/IS-231017/Kuzhil-29.pdf>

26. Литовченко Ю.В., Шевченко О.О. Використання ІКТ на уроках іноземних мов в середній школі: особливості та перспективи. *Науковий вісник*

Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Педагогіка, психологія, філософія. 2019. Вип. 298. С. 11-19.

27. Лозова О. М. Психологічні аспекти засвоєння іноземної мови: Навчально- методичний посібник. Київ: , 2010. 143 с.

28. Маківчук Р.А. Психологічні особливості навчання англійської мови. URL:

<https://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/29976/%D0%9C%D0%B0%D0%BA%D1%96%D0%B2%D1%87%D1%83%D0%BA.pdf>

29. Мельник О. Використання ІКТ на уроках англійської мови в середній школі. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід.* 2017. №16. С. 54-59.

30. Мельник О.В., Мороз О.М. Використання ІКТ на уроках англійської мови в середній школі. *Молодий вчений.* 2019. № 5 (73). С. 216-219.

31. Міршніченко Є. Методика навчання лексики іноземної мови. *International Journal of Science Annals.* 2016. № 1(1). Рр. 52-58.

32. Нейшн І. Принципи та практики викладання англійської як іноземної: Переклад з англ. Т. С. Крикун. Київ: Вища школа, 2003.

33. Ніколаєва О. С. Формування ЛК студентів фахових ВНЗ у процесі навчання англійської мови: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Київський університет імені Бориса Грінченка. 2015.

34. Павленко В.В. Формування пізнавального інтересу учнів засобами інформаційно-комунікаційних технологій. *Актуальні проблеми модернізації професійно-педагогічної освіти в контексті євроінтеграційних процесів. Матеріали Всеукраїнської Інтернет-конференції. 27-28 квітня 2022 р.* С. 49-55. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/34577/1/Pavlenko.pdf>

35. Панзига О. М. Контроль рівня сформованості рецептивних мовних компетентностей майбутніх вчителів у самостійній роботі. *Вісник № 141.* 2016. С. 152-154.

36. Папіна Л.І. Підготовка вчителя англійської мови в умовах інноваційного освітнього середовища. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2015. №131. С. 270-275.

37. Павліщева Я. Засоби ефективного розвитку комунікативних навичок на заняттях з іноземної мови. *Молодий вчений*. 2021. №9 (97). С. 94-99.

38. Перцева О. Розвиток ЛК на уроках англійської мови з використанням ІКТ.

Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід. 2019. №20. С. 60-65.

39. Петровський А.В. Лексична компетентність. *Мова і культура*. 2005. № 1 (23). С. 94-98.

40. Підоренко В.В., Сотніченко, Т.А. Етапи формування іншомовної лексичної компетенції. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/84824858.pdf>

41. Плахотник І.О. Використання ІКТ на уроках англійської мови в середній школі. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 16: Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики*. 2019. Вип. 29 (39). С. 56-61.

42. Поліщук І.В. ІКТ на уроках англійської мови як засіб формування ЛК учнів. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2020. Т. 170. С. 109-114.

43. Правила читання англійської мови простими словами. URL: <https://cambridge.ua/uk/blog/pravy-la-chtenyua-v-anglyjskom-yazike/>

44. Професійно-методична підготовка майбутнього вчителя іноземної мови у вищому навчальному закладі : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. І. В. Самойлюкевич. Житомир: Вид-во Житомирського державного університету імені Івана Франка, 2008. 165 с.

45. Р. Елліс. Формування навичок іншомовного спілкування. *Теорія та практика викладання іноземних мов у системі освіти України: методологічні та дидактичні проблеми*. Київ: Видавничий дім "Слово". 2011. С. 129-142.

46. Редько В.Г. Засоби формування іншомовної комунікативної компетентності учнів початкової школи: результати емпіричних досліджень. *Проблеми сучасного підручника*. Випуск 20 (2018). С. 360-372.

47. Розвиток навичок учнів / упорядн. : Т. Свиридчук, Н. Колодько, О. Кудінова, Л. Мосійчук та ін. Луцьк : ПП В. П. Іванюка, 2005.

48. Скрипченко О. В., Долинська Л. В., Огороднійчук З. В. Загальна психологія : підручник. Київ : Либідь, 2005. 464 с.

49. Смоліна С. Методика формування іншомовної лексичної компетентності. 2010. № 4. С. 16-23.

50. Тарнопольський О. Б. Роль лексики у розвитку комунікативної компетенції тих, хто вивчає іноземну мову. *Journal of Language and Education*. 2019. № 5(4). Рр. 94-104.

51. Ткачов А.С. формування іншомовної компетентності в інтелектуально здібних учнів основної школи. *Науковий вісник ужгородського університету. Серія: «педагогіка. Соціальна робота»*. 2017. Випуск 2 (41). С. 241-244.

52. Черкас О.В. Використання ІКТ на уроках англійської мови в середній школі. *Науковий вісник Полісся*. 2020. № 2 (18). С. 163-170.

53. Шкуратюк Т. Формування іншомовної ЛК в учнів старших класів. URL:

http://eprints.zu.edu.ua/30809/1/%D0%A8%D0%BA%D1%83%D1%80%D0%B0%D1%82%D1%8E%D0%BA_%D1%82%D0%B5%D0%B7%D0%B8_%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BA%D0%B0.pdf

54. Яковлева Л.С. Використання ІКТ на уроках іноземної мови. *Інноваційні технології в освіті: методологія, теорія, досвід, перспективи*. 2019. Т.3. № 3. С. 82-90.

55. 5 uses of flat. URL:
<https://www.bbc.co.uk/learningenglish/english/course/eiam/unit-2/session-41>

56. Adjectives and adverbs. URL:
<https://www.bbc.co.uk/learningenglish/english/course/intermediate/unit-8/session-2/activity-2>
57. Adjectives. URL:
<https://wordwall.net/resource/26090257/english/adjectives>
58. Armstrong H. & Rajan E. Wordwall: A Digital Resource to Enhance Vocabulary Learning in English Language Lessons. *Journal of Educational Technology & Society*. 2021. № 24(3). Pp. 44-55.
59. Bamboozle. URL: <https://www.baamboozle.com/game/>
60. BBC learning English. URL: <https://www.bbc.co.uk/learningenglish/>
61. Fredrickson M. & Halli J. Using Wordwall to Increase Student Engagement and Active Learning in English Language Classrooms. *ELT Journal*. №73(2). Pp. 146-155.
62. Gallagher J. & Roach, A. Bamboozled by Technology: Increasing Student Motivation with Game-Based Learning. *Journal of Information Technology Education: Innovations in Practice*. 2018. №17. Pp. 33-43.
63. Home sweet home. URL: <https://wordwall.net/resource/4469071/home-sweet-home>
64. Home, sweet home games. URL:
<https://www.baamboozle.com/game/696514>
65. Li Q., & Huang R. Enhancing EFL Reading Comprehension and Cognitive Strategies. *Journal of Language Teaching and Research*. 2019. №10(2). Pp. 263-270.
66. Marconi D. Linguistic competence: A multidisciplinary approach. Walter de Gruyter. 1988.
67. New York's view from the top. URL:
<https://www.bbc.co.uk/learningenglish/english/features/witn/ep-150527>
68. Oxford R. L. Language learning strategies: What every teacher should know. Boston, MA: Heinle & Heinle Publishers, 1990.

69. Personality Adjectives. URL:
<https://wordwall.net/resource/19763937/english/personality-adjectives>
70. Strainzh L. & Pidlisko D. The Effect of Wordwall on Vocabulary Learning and Student Motivation in ESL Classrooms. *TESOL Journal*. 2020. № 12(4). Pp. 1-12.
71. STUDY Enterprise 1 Unit 3. URL: <https://wordwall.net/ru/resource/10982504/enterprise-1/study-enterprise-1-unit-3>
72. Vocabulary Retention with a Gamified Learning Platform. *Journal of Technology and Teacher Education*. № 27(4). Pp. 489-515.
73. What's it like where you live? URL:
<https://www.bbc.co.uk/learningenglish/english/course/lower-intermediate/unit-3/session-3>
74. Wordwall. URL: <https://wordwall.net/uk/create/picktemplate>

ДОДАТКИ

Додаток А

Бланк вхідного контролю рівня іншомовної лексичної компетентності учнів 7
класу

TEST 1

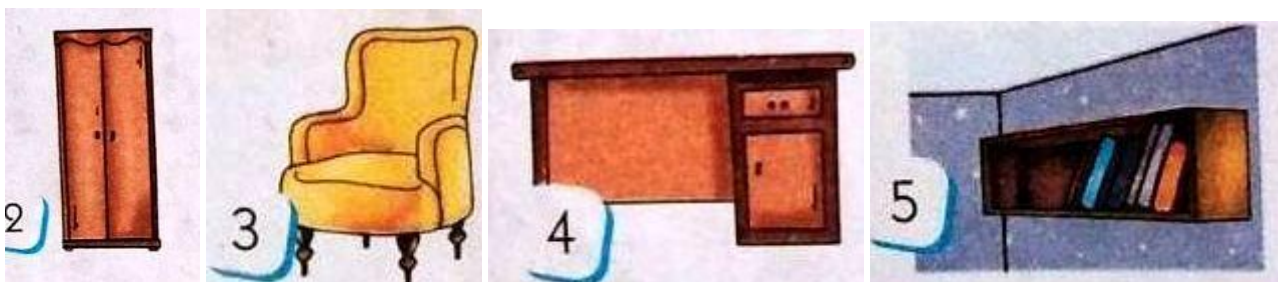
Home, sweet home. «What's the story?»

Name: _____

Date: _____

Mark: .../30

1. What pieces of furniture are depicted in the pictures? (0 - 6 points)

a)

b)

c)

d)

a) _____

c) _____

b) _____

d) _____

Where are they located? Fill in the blanks.

a) The wardrobe is in _____ (bedroom)

b) The chair is in _____ (the living room)

c) The table is in the _____ (office)

d) The shelf is hanging on the wall in _____ (children's room)

2. Listen and describe the interior with one adjective: (0 - 5 points)

Script (for the teacher):

1. The wardrobe holds a huge amount of clothes.

Продовження додатка А

2. The chair is comfortable to sit in.
3. The table holds a lot of things.
4. On the shelf there is always a large row of books. (0 – 12 points)

List of words: roomy, comfortable, huge, long.

1. The cabinet is extremely _____.
2. The chair is _____.
3. The table is _____.
4. The shelf is very _____.

3. Write: put, go to, clean, - ing. Write 3 examples of your own with these phrases:
(0 - 10 points)

1. To _____ things away.
2. To _____ the room.
3. To _____ the kitchen.
4. Dust(ing) the room.
5. Rest(ing) in the living room.

I-

II-

III-

---

4. Complete the questions. Make a short dialog with them (0 - 12 points) List of words: Do, what, when, where, who, why, how

- I. ___ you like your room?
- II. ___ lives in your room with you?
- III. ___ kind of wallpaper is in your room?

IV. ____ would you describe your room?

Продовження додатка А

V. ____ do you feel ____ you are in your own room?

VI. ____ do you love your room?

5. Read the text. Mark : true (+) or false (-) (0 - 10 points)

My name is Kate. I live in a small and nice flat. There are two bedrooms, a bathroom, a kitchen and a hall. My favourite room is my bedroom. There are three paintings on the wall. There is a bed, a desk and a wardrobe in my bedroom. There is a green carpet on the floor. I like my room very much.

1. My name is Liz.
2. Our flat is nice.
3. There isn't a bathroom.
4. There is a red carpet on the floor in the bedroom.
5. There isn't a hall.
6. There is a kitchen.
7. There are two bedrooms.
8. There are two beds and one wardrobe in my bedroom.

6. Write a short text about your daily routine using the answers to the following questions: (0 - 10 points)

- Do you live in a house or an apartment?
- How many rooms are there in your house/apartment?
- Do you have your own room?
- What kind of room do you have?

(You can add your own information)

Критерії оцінювання мовної компетентності учнів

Мовна компетентність	Критерії оцінювання	Кількість помилок	Оцінка
Фонетична компетентність	Фонетична правильність	0-10% 11% - 25% 26% - 40% 41% - 50%	відмінно добре задовільно незадовільно
	Фонологічна правильність	0-10% 11% - 25% 26% - 40% 41% - 50%	відмінно добре задовільно незадовільно
Лексична компетентність	Правильність розуміння ЛО	0-10% 11% - 25% 26% - 40% 41% - 50%	відмінно добре задовільно незадовільно
	Правильність вживання ЛО	0-10% 11% - 25% 26% - 40% 41% - 50%	відмінно добре задовільно незадовільно
	Кількість ЛО	Кількість ЛО, які контролюються: 100% - 90% 89% - 75% 74% - 60% 59% - 0	відмінно добре задовільно незадовільно
Граматична компетентність	Точність розуміння ГС	0-10% 11% - 25% 26% - 40% 41% - 50%	відмінно добре задовільно незадовільно
	Правильність вибору ГС	0 - 10% 11% - 25% 26% - 40% 41% - 50%	відмінно добре задовільно незадовільно
	Правильність оформлення ГС	0-10% 11% - 25% 26% - 40% 41% - 50%	відмінно добре задовільно незадовільно

Джерело: О. Панзига [35]

Бланк вихідного контролю рівня іншомовної лексичної компетентності

учнів 7 класу

TEST 2

Home, sweet home. «What's the story?»

Name: _____

Date: _____

Mark: .../30

1. Look at the picture and write. Use the words: next to, under, on, in front of, above, near (0 - 6 points)

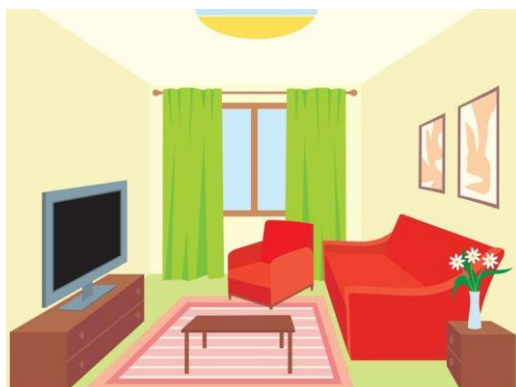

Where is the ball?	It is near the table.
_____ the book?	_____ the table.
_____ the cat?	_____ the chair.
_____ the table?	_____ the window.
_____ the sofa?	_____ the bed.
_____ the dog?	_____ the sofa.
_____ the picture?	_____ the bed.

2. Fill in the missing letters (0 - 5 points)

- 1) ba_ hro_ m
- 2) b _ droom
- 3) livin _ r _ _ m
- 4) kitc _ en
- 5) hal _

3. Choose and circle the correct word (0 - 10 points)

- 1) There is a picture _____ the wall.
a) on   b) in   c) under
- 2) There is a vase _____ the sofa.
a) next to   b) in   c) under
- 3) There is a sofa in _____ of the TV.
a) right   b) next   c) front
- 4) There is an armchair _____ the window.
a) next to   b) in   c) under

4. Match (0 - 12 points)

mirror

bed

wardrobe

table

armchair

desk

chair

5. Provide the degrees of comparison of adjectives (0 - 10 points)

For example: wet – wetter – the wettest

expensive – more expensive – the most expensive

Продовження додатка В

1. big (великий) 2. clever (розумний) 3. good (хороший) 4. pleasant (приємний) 5. poor (бідний) 6. bad (поганий) 7. funny (смішний) 8. important (важливий) 9. sunny (сонячний) 10. far (далекий) 11. comfortable (зручний) 12. wise (мудрий)

6. Use the words to make sentences and translate them (0 - 10 points)

most – the Mona Lisa – in – is – painting – the – famous – the – world.

more – Spain – Germany – than – beautiful – is.

London – city – in – biggest – the – England – is.

the – team – Adam – is – worst – the – player – in.

Зразок плану уроку з застосуванням ІКТ для 7 класу

Тема: My favorite character

Мета:

практична - застосування ІКТ для ефективного навчання;

освітня – формування лексичної компетентності, а особливо використання прикметників;

виховна - сприяння командній взаємодії та творчому підходу;

розвиваюча - розвиток навичок спілкування та критичного мислення.

Хід уроку

I. Вступ

В. Доброго ранку всім. Сподіваюся, що всі почуваються добре і готові розпочати наш незвичайний і дуже цікавий урок. Сьогодні ми поговоримо про ваших улюблених героїв. Ви маєте оцінити себе і протягом уроку виставляти бали на картках самооцінювання.

Чи є у вас улюблені герої?

(Відповіді учнів)

Вчитель вітається з учнями й висвітлює тему заняття.

II. Основна частина

1. Розминка. Складання карти асоціацій (робота на дошці та в зошитах учнів)

В. Перше завдання – скласти карту асоціацій до слова «герой». Які ідеї спадають вам на думку, коли ви думаєте про свого улюбленого героя?

(Відповіді учнів)

Продовження додатка Д

2. Учні слухають та читають текст з журналу (із підручника Next Move 3).

3. Вправа «Визначення характеристик улюбленого героя»

В. Діти, давайте за допомогою інтерактивної вправи визначимо яким може бути ваш улюблений герой.

(Діти виконують вправу за допомогою онлайн-ресурсу *Wordwall*)

Учні спостерігають за монітором та разом називають слово яке підходить до кожної картинки. Додатково вказують підходить ця якість їхньому герою чи ні.

4. Робота в парі

Учні обирають в парі одну з картинок та обговорюють що на ній відображено за допомогою нової лексики та запитань.

Продовження додатка Д

5. Відпочинок. Щоб трішки розслабити учнів, ділимо їх на дві команди та по черзі учні відповідають та називають антоніми до прикметників за допомогою онлайн-ресурсу Bamboozle. Характеризують своїх героїв по черзі за допомогою підібраних позитивних чи негативних якостей із вправи онлайн-ресурсу Bamboozle.

6. Склади історію

У групах по 4 учні, виконуємо завдання – створити історію за допомогою вивченої лексики (прикметників) та описати свого улюбленого героя або ж героїв. Після цього кожна група зачитує історію, а учасники іншої групи в цей час записують вжиті опонентами прикметники. Потім – навпаки.

III. Заключна частина уроку

Рефлексія

Прощання вчителя із учнями

Домашнє завдання